

Legújabb kombináció

résznévnyelvekben. melylyel most a t. cz. közönség elé lépek, 2 csoportból, négy-négy legjobbnak ismert sorsjeggyel áll, melyeknek évenként 32 huzásuk van és a befizetés tartama alatt 48 ft. kamatot hoznak. Ez oly összeállítás, mely minden eddigieket felülmúl és még semminemű intézet-, bank- vagy váltóháztól nem nyújtatott; miután még a nagyszerű nyereség-chance-ok és óriási kamatélvezet mellett kötelezem magam a B. csoportban foglalt 1860-iki sorsjegyet, hat sorozata kihuzatik, 450 ftal visszaváltani. Így tehát minden résztvevőnek minden esetben 100 ft. készpénze és külön 3 eredeti sorsjegye marad tiszta hasznul.

A. csoport
 1 magyar dijsorsjegy, évenként 4 huzás, főnyeremény 250,000 ft. o. é.
 1 teljesen befizetett 400 freos török sorsjegy, évenként 6 huzás 600,000 fre.
 1 braunschweigi 20 talléros sorsjegy, évenként 4 huzás 80,000 tallér.
 1 szász-meiningeni sorsjegy, évenként 3 huzás, 25,000 ft. ezüstben.

E csoport évenként 6 ft. kamatot hoz és 17 huzása van, fizetendő 16 részletben 20 ftjával
 33 " 10 "

B. csoport
 1 1860-ki államsorsjegy, évenként 2 huzás, főnyerem. 200,000 ft. 60,000 ft.
 1 teljesen befizetett 400 freos török sorsjegy, évenként 6 huzás.
 1 braunschweigi 20 talléros sorsjegy, évenként 4 huzás.
 1 szász-meiningeni sorsjegy, évenként 3 huzás.

Ezen csoportnak évenként 10 ft. kamata van és 15 huzása 17 részletben 20 ftjával
 35 " 10 "

Mindkét csoportnak évenként 32 huzása és a befizetés alatt 48 ft. kamata van.

Még meg kell jegyezni, hogy mind a két csoportnál a résztvevő az első részlet lefizetése után egyedül játszik az egész nyereségre s nem kell ez utóbbit mással megosztani.

Huzási sorozatok ingyen küldetnek és minden nagyobb nyerő táviratilag értesítetnek.

Vidéki megrendelések utánvétel eszközöltenek.

Fischer M. L.

váltóháza a „Fortunához,” hatvani-utca 16. szám Pesten.

1261 (8-10)

Rumburgi, irlandi, creas- és hollandi vásznak.

Mössmer József

a „MENYASSZONYHOZ” címzett
 rumburgi

VÁSZONRAKTÁRA

uri- és zsidó-utca sarkán, 10-dik sz. a. Pesten,
 ajánlja

dús választéku vásznait

minden minőségben,

a lehető legjutányosabb meghatározott áron.

Megrendelések legpontosabban teljesítetnek.

1270

Árjegyzékek kívánságra beküldetnek.

(5-6)

Ágy- és asztalneműk, kávé- és csemege-kendők.

1239

Peterlongo János

tirolai fegyvergyáros Innsbruckban

ajánlja dús választékban:

Finom Lefauchaux dupla-puskáit	36-150 ftig.
Lancaster dupla-puskáit	70-120 "
Drót-csővű puskáit	20-50 "
Vas dupla-puskáit	13-18 "
Revolvereket	7-30 "

Részletes árjegyzékek ingyért.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1872. (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Foulke és Társa

ügyvédek és telepítők

New-York,
 149 Broadway.

1269 (6-52)

Előfizetési fölhivas

GYORS-POSTA

című

politikai, társadalmi s közgazdászati napilapra.

Azon körülmény, miszerint lapunk az ujabban keletkezett hasonvállalatok közt legtöbb előfizetővel bír, fölment minden fölösleges szószaporitástól.

Lapunk, mely egyuttal a legolesobb magyar napilap, a jövő negyedben még gazdagabb tartalommal fog megjelenni, a választási mozgalmak ismertetésére pedig

„Nemzeti kortes”

czimvel külön mellékletet fogunk adni, mely az egyes kerületek jelölteinek nemcsak programját, de személyét is rideg ellenőrzés alá vonandi, mire nézve az ország minden vidékén kiváló férfiak ígértek támogatást és segítséget.

Előfizetési föltételek:

Háromnegyed évre (azaz: ápril—december)	9 forint.
Élő évre (azaz: ápril—szeptember)	6 "
Negyed évre (azaz: ápril—június)	3 "
Egy óra	1 "

A „Gyors-Posta” egész- és félféves t. előfizetői az „Uj Regelőt” évenként (6 ft. helyett) 4 ftért, fél évenként (3 ft. helyett) 2 ftért kapják.

A „Gyors-Posta” kiadó-hivatala.
 (Pest, egyetem-utca 4-ik szám alatt.)

15-ik szám.

Tizenkilencedik évfolyam.

Pest, április 14-én 1872.

Előfizetési föltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokak illetőleg: Egy négyeser használt petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri ígatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetőnyelket elfogad Bécsben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Hansenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

Orániai (I.) Vilmos.

(1583-1584.)

A folyó év és hó 1-sején ülte a kis, de virágzó Hollandia, a spanyol uralom alóli felszabadulásának és saját nemzeti kormány alá jutásának háromszázados évfordulóját. 1572. ápr. 1-jén történt az első haditény, Briel elfoglalása a „koldusok”-nak nevezett szabadság-párt által, mely tényleg a felszabadulást Hollandia számítja, bár ez első haditényben a felszabadítás tulajdonképi vezére s végrehajtója Orániai Vilmos még nem vett részt.

Briel megszállásáról lapunk mai számának egy másik közleménye szól. Mi e helyen Orániai Vilmosról akarunk szólni, s midőn régi, hiteles arcképének másolatát itt olvasóinknak bemutatjuk, élete főbb vonásaival együtt a történelmi férfi jellemrajzát is adjuk, és pedig II. Fülöp spanyol királynak s korának legkitünőbb történetírója, az amerikai Prescott után, ki nagy művében részletes rajzát adja Hollandia állapotának s történeteinek a spanyol uralom alatt, s a felszabadulás korszakában.

Nassauai és orániai Vilmos 1533-ban született Nassauban, nagy fényű családból, melynek egyik ága a császári trónon is ült, s több tagjai, magának Vilmosnak egyenes elődei is, mind Németországon, mind Németalföldön, legmagasabb állásuak voltak, s tekintélyes érdemeket szerettek. Kevély, de nem alaptalan dicsekedése volt, hogy II. Fülöp, neve után annyi címet nem irhat, mint a nassauai család. Magtalanul elhalt unokatestvére René halála után Hollandban és Brabantban óriási uradalmakat örökölt s a Breda Lord nevet. Ezenkívül Chalons ura, s Franciaország szívében Oránia hercege volt.

Vilmos lutheranus szülöktől származott s nevelése a protestans hitben kezdődött. Azonban V. Károly, kinek nem lehetett

inyére, hogy a ki niederlandi alattvalói közt egykor oly tekintélyes állást foglalt el, protestans legyen, 12 éves korában udvarába vette s atyja megegyezésével — ki előtt, ugy látszik, fiának mennyei üdve nem állt földi javának útjában, — a római kath. hitre vettetett át s abban neveltetett. De bármi nézetei voltak legyen is Vilmosnak a vallási ügyek felől, kétségtelen, hogy

tartotta. A tizenötödik században ily nézetekkel bírt, mindenesetre rendkívüli emelkedettségre mutat, mert ime három század küzdelmei s szenvedései kellettek, míg a nagy többség erre juthatott.

Tizenöt éves korában a császár apródja lön. Károly csakhamar észrevette a fiu rendkívüli tehetségeit s korán kitüntette őt bizalmával. Hadjárataiban magával vitte, s midőn alig volt 22 éves, hadastyánok s tapasztalt vezérek fölébe helyezte, Marienburg ostrománál parancsnokul őt nevezvén ki. Később diplomáciai küldetésekre használta. Az évekkel egyre növekedett a császár bizalma, s Károly, királysága utolsó órájában, midőn koronáiról fia javára lemondott, Brüsszelben az országgyűlésen tartott beszéde alatt, köszvény által gyengülve, az ifju herceg karjaira támaszkodott. Általa küldötte el később Ferdinandnak a császári koronát. Szeretettel ajánlotta az ifjut, fiának s örökösének II. Fülöpnek. Ez használta is őt, uralkodása kezdetén, különösen a chateaucambresisi béke megkötésében egyik biztosául nevezvén ki a francia udvarhoz. Itt jutott Vilmos egy fontos államtitokhoz, miszerint Fülöp az eretnesség kiirtására szövetkezett a francia királylyal. Ez órától kezdve határozta el, minden erejét, mint maga mondá, a spanyol féregnek Németalföldről kiküszöbölésére fordítani. Nem híhető azonban, hogy ekkor már a spanyol igának teljes lerázását forralta volna, inkább csak a gyűlölt spanyol katonaságot értette ama kifejezés alatt, leg-

ORÁNIAI (I.) VILMOS.

korában példátlan mértékével birt — a türelem keresztényi erényének. A lelkiismeret korlátozását gyűlölte; az üldözésektől iszonyodott s a vallási meggyőződés teljes szabadságát elidegeníthetetlen emberi jognak

főlebb a kormánynak azon kezébe helyezését, melyeket a nemzeti törvények, a spanyol igazgatás alatt is, arra kijelöltek. Azonban, mint rendszeres történik, kik a forradalom első lépéseit moztatják, végét

meghatározni, annál inkább azt menetében megállítani nem képesek. Ha eleinte irányt adhatnak is árjának, utóbb rendszeresen a maguk által felidézett ár őket is elsodorja, vagy az első lépések sikere által elbizakodva mindig távolabb és távolabb célt tűznek maguk elébe.

A császár meleg ajánlása dacára, Vilmos nem volt azon ember, a kiből II. Fülöp bizalmát helyezhette volna. Viszont Vilmos sem nézhetett oly szemekkel a királyt, mint atyját. S csak azon eszélyes zárkózottságnak s tartózkodásnak — mely mindkettő jellemében volt, — tulajdonítható, hogy egymás iránti valódi érzelmeiket nyílt kitörésben ki nem mutatták, mindaddig, míg utóbb tetteik nem beszéltek helyettük.

Házasságában Vilmost szerencsének mondani nem lehet. Nagyon fiatal korában lépett első házasságra Egmont Annával, s ha meleg szerelmet lehelő, fenmaradt leveleknek hinni lehet, szerették egymást. Bolondságuk azonban nem tartott sokáig. Anna korán halt el. Vilmos csak igen rövid ideig viselte az özvegyi fátyolt, midőn az özvegy lotringi hercegnő leányának keze után járt. E tervezett házasságból azonban semmi sem lett, Fülöp ellenszűlése miatt, ki nem jó szemmel nézte, hogy alattvalói egyike Franciaország legnagyobb hűbérei egyikének urává legyen. Vilmos hajlama — vagy számítása — azután Anna szász hercegnő felé fordult, s bár e szövetség is, V. Károly egyik legnagyobb ellenségének Szász Mórincznak leányával, nem csekély ellenzésre talált Fülöpénél s hosszas diplomáciai levelezés tárgya volt, — végre is megtörtént. Azonban nem szerencsés csillagzat alatt. Tizenhárom évi, vizsályteljes, sőt mindkét részről nem minden botrány nélküli házasság után, Vilmos elvált nejétől s rokonaihoz visszaküldötte őt. Utóbbi házassága alatt Vilmos meglehetősen családtalan életet folytatott, neje rendtelenségével, — mondhatnók: kicsapongásaival szemben. Különben a férjas időtöltések, lakomák, vadászok, különösen solymászat, — valamint a fényűzés s udvartartás iránt feltűnő hajlamot mutatott. De a gyönyör vadászattal nehezen megegyeztethető s feltehető ritkán együttjáró jellemvonás volt benne, azon szigorú zárkózottság, melyért kortársai rendszeresen „hallgató Vilmos“-nak nevezték. Hallgatag nem volt a szó szokott értelmében, de szándékait, terveit, valódi érzéseit, keble titkos mélyébe tudta rejtetni még azok előtt is, kikkel naponként érintkezett. S míg saját keble rejtelmeit áthatatlan arca vaslemezzel tudta elfedni, mások titkaiba behatolni, szándékait kikémlelni, ki nem mondott gondolataikat leolvasni rendkívüli tehetséggel bírt. Sokat költött távoli udvaroknál tartott titkos értesítőkre. Ügyekben sas pillantással, gyors és mély belátással bírt. Kisebb fontosságú tárgyakhoz ritkán szólt; nagyobbaknál jól, kimerítőleg, sőt ellenállhatatlan meggyőző s elragadó erővel beszélt. Alárendeltjeihez kegyes, mindenkinek megnyerő tudott lenni, s mert mindenkinek lelke fenekéig látott, érzelmeikhez kedvesen tudott szólani, hízélgés nélkül, mire büszkesége sem engedte volna leereszkedni. Nemzete jellemét, érzelmeit, mert maga is osztotta, tökéletesen ismerte s korlátlanul tudott uralkodni fölöttük. Szóval tagadhatlan, hogy sok tulajdon egyesült benne, mi őt egy nagy nemzeti forradalom vezetésére alkalmassá tette.

E kimerítő jellemzés után röviden leírjuk Vilmos politikai cselekvényei s élet-története vázolásában.

Midőn II. Fülöp Alba herceget küldte

Németalföld helytartóját: az eszélyes Orániai kitért a kegyetlen vérszopó utjából, s míg a bizalmas Egmont és Hoorn a tigris torkában maradt, ő külföldön keresett menedéket.

Briel megszállása után a jeux-k által, ő is visszatért, s csakhamar sikerült neki az északi tartományokat szabad szövetséggé egyesíteni. Holland, Seeland, Utrecht és Friesland kormányzója lón s nagymérvű ellenállásra készült a spanyol uralom ellen. Hadat szedett, hajókat állított ki s pénzzel bőven el volt látva. Alba visszahívatván, helyébe Farnese Sándor herceg küldött királyi helytartóul, de Vilmos terjedő hatalmának ő sem birt ellenállani. Az ennek kormányzója alatt létesült utrecht-i unióhoz 1580-ban Felső-Yssel s Gröningen tartományok is csatlakoztak, s a „Németalföldi egyesült tartományok köztársasága“ kiáltották.

Orániai (I.) Vilmos azonban 1584-ben Gerard nevű fanatikusknak orgyilka alatt vérzett el. De munkája jobban meg volt már alapítva, mintsem vele dőljön meg. Fia Móríc, korának legkitünőbb hadvezéri talentuma, választott helyére helytartóul; s ő apjához méltó eszélyvel és vitézséggel folytatta a harcot. A westfáli nagy békében (1648) a hollandi köztársaság is elismertett.

A rab dala.

(Zsuzsanna költeményéből.)

Jártam szabad fűven mezei határnak;
Most szavát se hallom az égi madárnak,
Midőn zokogva szól szívem bús keserve,
Rab vagyok, rab vagyok nehéz vasra verve!

A szívemen sötét bánat feketélik,
Világítja a reménység, de csak félig.
Két orcámat mossa könyves szemem árja:
Míg lelke az édes szabadulást várja.

Felnéznek az égbe, hejh de minék nézek —
A sűrű sötétség béborít egészen,
Elveszi tőlem a csillagok világát,
Hejh a szegény rabnak a nap se világít!

Mondanám panaszzom a szálló felhőknek,
De hisz azt se látom, mikor erre jönnek,
Nem látom a piros hajnal hasadását,
Néha-néha hallom futó szél zúgását!

Vidd el szellő, vidd el az én sohajtásom,
S mikor arra jársz a harmatos határon,
Térj be kedvesemnek nyitott ablakához,
S mondj vigasztaló szót nehéz bánatához.

Mondd, hogy szép szeméből könyveket ne hintsen,
Hű szeretőjének semmi baja sincsen...
Hejh ha tudná, mily nagy szívem bús keserve!...
Rab vagyok, rab vagyok nehéz vasra verve!

A Hatvani-monda.

(Vége.)

X.

Tegnapelőtt, midőn a feűbiró Sámsonba kocsizna, előtalálja a péterfiai kapuban a mi tudakosunkat, mély gondolatokba merülve. Beszédbe erednek; s megértvén az igazságnak nagyhasu főpapja, hogy a mi tudakosunk is Sámsonba indult, megkínálta a kocsiával; de a mi tudakosunk megköszönvén, mentegette magát, hogy nem ilhet fel, mert nagyon siet. A bíró csak tréfának vette a dolgot, azért ismét erőltette, hogy ülne fel. De azután midőn látta, hogy a mi tudakosunk egész elhatározott hangon mond valamely üstökös mentéséget s praetextálja a sietséget: megbosszankodott s szólt a kocsiának:

— Hajts hát, Ferkó; hadd siessen ő kegyelme!

Sebesen ragadták a tűz s lovak a könyvű kocsit, s egynéhány pillanat alatt az messze előre haladt.

Akkor a mi tudakosunk pácziájával egy kocsit irt a porba és élébe hat lovat. Beülvén a kocsi, a lovak gondolhatatlan sebeséggel repültek vele a bíró kocsijának alatta, úgy hogy akkorra ki is aludta magát, mikor a bíró még fele utján sem volt.

Végre ő is megérkezék; s midőn a vendégfogadóban a mi tudakosunkat megpillantotta: épen úgy tett, mint a nagyanyám asszony, mikor püsszenti akar, s épen úgy csóválta a fejét mint a Tóbiás kutyája a farkát, midőn az urát meglátta.

Visszajövöben ismét megkínálta a bíró a mi tudakosunkat kocsiával: de ez ekkor is azzal mentette magát, hogy siet. A bíró részszert a tudakos udvariatságán bszankodván, részszert az ő csodálatos megelöztetésén tünődve, igen kedvetlen érzések között hágtott fel kocsiába és sebes vágatva hajtatott hazafelé. Azonban az egész uton szüntelen vizsgálódott kétfelé, ha vajjon nem hagyja-e el a megfoghatatlan tudakos? és midőn a város kapuját meglátta, már bizonyosnak tartotta, hogy megelözte. Azonban mikor megpillantotta a mi tudakosunkat a péterfiai kapuhoz támaszkodva állani: olyan nagy szemeket csinált, hogy Európának felét könnyen meg lehetett volna velők látni.

— Hol jár itt ez az ördögös ember? — mondá magában... Megfoghatatlan!

XI.

— Kérem alázatosan Tiszteletes uramat, méltóztasson nekem valamit rendelni — mondá Füzesi, egy beteg deák a mi tudakosunknak.

— Kihez jött most, Domine?

— Tiszteletes professor uramhoz.

— Hát nem tudja Domine, hogy a professor csak tanít és nem gyógyít?

— Igen, de tiszteletes professor ur egy-szersmind doktor is.

— No csak, Domine, most menjen el és jöjjön hozzám, mint doktorhoz: akkor fogok praescribálni; de most, qua professor, nem cselekszem. Érti Domine?...

... — Csak gondold el, — így panaszkodott Füzesi Szilvásinak, egy meghitt barátjának — csak gondold el, kicsoda kicsufolással végezte beszédét!... „És most, domine, innen csak takarodjon el; azután jöjjön vissza; mint doktor fogok praescribálni: de most, qua professor, ennyire le nem ereszkedem...“

— Ej, semmi az.

— Micsoda megvettetés lappang itt minden szóban!

— Felejtsd el.

— Akármibe kerül, megbosszulom.

— Te azt nem teheted. Tudod a kis fekete könyvet?

— Jó. Épen az által töltöm bosszumat. Annak az átkozott fekete könyvnek kezembe kell kerülnie.

— Az Istenért, van eszed?

— Majd meglátod. Ismersz engemet. Annak a kis könyvnek kezembe kell kerülnie.

— De mi módon? Az a muzeumában van elrejtve valahol.

— Akárhol van. Úgy is mindig az auditoriumban a kathedrának felejt a kulcsát. Holnap egy másikkal felcserélem.

— Azt ha észre veszi, még rosszabbul lesz dolgod.

— De nem veszi észre. Holnap nem haza, hanem a professori gyűlésbe fog menni. Mig ott lesz, azalatt a kis fekete könyvet előfogom keresni. Akkor aztán...!

— Bolond vagy te; nem tudod, mit beszélsz.

Füzesi csakugyan szerencsésen kezére játszotta a muzeum kulcsát és siet a mi tudakosunk házához. Oh mely hiába igyekezett őt tartóztatni a csendesebb természetű Szilvási! Hiába terjesztette elébe a lehető veszedelmet: siket volt. Sőt azt is csak sok késés után igérete meg, hogy a könyvkinyitására lehetlenséget kíván.

Csendesen ment be a mi tudakosunk udvarába, még csendesebben lopta be magába a muzeumba, a hol sok keresés után végre csakugyan megtalálta egy ócska biblia-tokban a kis könyvet, a min úgy megörült, hogy gondolni sem lehet.

Kezébe vette. Ki akarja nyitni: de gondolkodóba esett, mintha már előre érzette volna a veszedelmet. Kétszer tette vissza a maga helyére: de a bosszúállástól indítván, ismét felvette és — kinyitotta.

A rablelkek lassú szélformában előlebegtek és parancsolatját kérték.

Füzesi úgy érzette magát, mintha egy veder vizet öntöttek volna rajta végig.

— Mit parancsolsz?

— Azt, hogy valamennyi lőszert van a világon, szedjétek össze s hasogassátok pipa-szárnak.

A rablelkek nagy sikoltással jelentették ki kívánságának lehetlenségét.

Erre Füzesi megbátorodván, hogy az időt sokáig ne vesztesse, midőn a rablelkek másodszer kérdezők, hogy mit parancsol: azt parancsolja, hogy a házban mindent összerontanak és pusztítsanak.

Meglett. De alig végezték el a rablelkek a dulást: midőn magának estek és egy perc alatt diribről darabra marczangoltak.

A mi tudakosunk siet haza, mert a kis ujján levő gyűrű szüntelen forgott.

Itt már igen jól teszi az olvasó, ha képzel magában, mily frappirt nyitotta be az ajtót a mi tudakosunk, midőn vélekedésén kívül nyitva találta azt; mennyire meg-hökkent, látván a muzeumban a nagy pusztulást; mely halálos ijedséggel nézte a széljelszagot testnek még gözölgő darabjait; s milyen sok idő kívántatott arra, hogy magához térjen.

Hogy ez a siralmas romlás az ő vigyázatlanul felháborított rablelkeinek munkája: arról nem kételkedett; de azt nem tudta, mi adott arra alkalmosságot. Mire nézve a földönheverő kis könyvet elővévén, hívja a rablelkeket, és őket a szoros inquitívó alá vévén, midőn az egész dolog mit voltát megértette, a lázadás indító keményen megbüntette. Némelyeket keményen megpirongatott; másokat boszorkányos vas vesszejével megfenyített; egynéhányat fogságra ítél. Sőt voltak olyanok is, a kiket a remetőkertekbe s az akasztófák környékeire számkivetett, hogy ott a tudatlan csöszöket és együgyű utasokat ijesztenék. Ez meglé- vén, az eltépett testet összerakatta, és midőn benne Füzesit megismerte, sajnálta a gondatlan ifjú vigyázatlanságát, de már rajta nem segíthetett. Hogy a dolog titokban maradjon: két lelket az összerakott testbe parancsolt, a kik a már kiköltözött emberi léleknek rollját vinnék legalább az exa-menekben, melyek már a következő nap beállottak.

Az examenek folytak. Füzesi, vagyis inkább az ő testében lappangó két szellel- lélek eminenten felelt, úgy hogy közönsé- gesen megdicsérődne.

Szilvási épen a háta megett ült és valami darab írást kért a Füzesitől, de az rá sem ügyelt. A szegény Szilvási még csak álmodni sem tudta, hogy nem az ő barátja az, a kitől az írást kérte. Megújítja ismét

kérését, azt gondolván, hogy előbbeni szüve mondott szavát nem értette. De a Füzesi Füzesi rá sem hallgat. Oda hajlik tehát a füléhez és bele sugja:

— Add ide az írássodat, az Istenre kérek! Mihelyt kimondotta az Isten nevet: egyszerre két sárkány-vérrel pettyezetett vi- peraszínű bagoly repült ki rémitő sikoltással a Füzesi száján, s egyszerre, mintha puskaforral vetették volna széljél, úgy el- szóródott minden tagja. A halál-baglyok egy szempillantásig feljebb-alább repkedtek, míg nem a kőfalak megnyilván, kirepültek.

Az egész auditorium bámult e rémitő tüneményen. A mi tudakosunk, tartván a rossz következtéstől, az öklével a kathedrát megütötte, s oh csodálatos öklöl-csapás!... a Füzesi széljeloszlott tetemei eltűntek, és oly vastag fedelékenység lepte meg az egész examené sokaságot, hogy, minden fejtörése mellett is, senki rá nem emlékezhetett, hogy mi vala az a csoda, a min akkor is bámul- tak. Ilyen ereje van az öklöknek.

A boldogtalan Füzesinek tetemei a kol- legium fundamentomának legalsóbb ré- szeibe rakattak le.

XII.

Volt a mi tudakosunknak egy igen gaz- dag, de tékozló atyjafia, a ki a sok temérdek vesztesége után egy kipusztította magát mindenéből, hogy csak annyia sem maradt, a min egy kötelet vehetett volna, hogy szo- moru állapotjában magát felakaszthassa.

Ily szomorú állapotában észbe jutott, hogy a mi tudakosunk neki atyjafia; és minthogy örömeztett koldul akárki is ro- konánál, mint idegennél: egyenesen hozzá indult és egy mesterségesen csinált orató- ban bús kimeneteli virtusait siralmasan előbeszélte. Hetvenhét-szer sohajtott, imád- kodott, igen bús hangon beszélt, utójára pedig sirásra fakadt, könyveivel akarván megpecsételni beszédét. A mi tudakosunk, minthogy neki olyan lágy szíve volt, mint az írós vaj, egész részvétellel kihallgatván, megszánta, és meg akarván mutatni, hogy mit tehet az atyafiai szeretet, az asztalfőjára nyult s adott neki... no, ki találja ki, mit? ... egy garast. Nevezetes garas volt az, mert soha sem fogyott ki a zsebjéből. Sokszor bezárta a fősvény kalmár vasládá- jába: de haszntalan, a garas visszazökött. Ez a garas minden szükségéből kiegészítette a mi tudakosunk bankrotirozott atyjafiát.

XIII.

A mi tudakosunk beteg lett, olyan be- teg, hogy midőn maga, qua doktor, megta- pogatta a maga pulzusát, csak vállat voni- tott s érzette, hogy meghal, mely érzés ötlet felettle igen győtrőtte, ugymint a ki tökéle- telen hitte böcs Salamonnal, hogy jó mine- künk a mi szemekkel néznünk a napot.

Mindent elkövetett, hogy a közel levő halállal truccolhasson: de mind hiába. Egyetlen egy eszköz volt még próbálatlan: azt is el akarta hát követni. Összeszedvén azért minden erejét: halálos ágya mellett balkeze kis ujjával egyet kerített és boszor- kányos szerekből bubájos füstöt gerjesztett.

Két galamb röpült a mi tudakosunk há- zára. Az egyik, mely napkeletről repült, fe- jér volt s kicsiny, mint egy fülemile; a má- sik, mely napnyugotról repült, fekete és oly nagy, mint egy medve.

Mihelyt egymást meglátták: képzelhe- tetlen dühösséggel rohantak egymásra s veszekedtek.

A nagy fekete galamb erősebb volt, mint a másik: de a fejjel sokkal frisebb. A nagy fekete tüzet okádott, de a kis fejérnek sem- mit sem ártott, mert az feje felett repkedett

és szüntelen a fejét, szemét vagdalta a nagy- nak. Hosszas verekedés és küzködés után a kis fejjér kivágta a nagy feketének apró sze- meit, s megölvén felfalta...

A mi tudakosunk szobájában ekkor si- ralmas sikoltás, íjesztő kiáltás, bögés, ka- czaj és félelmes lánccsörgések hallattak... Midőn szobájába mentek: hült helyét talál- ták... Hihető, hogy az ördögök ragadták el.

Hátuljáró Beszéd.

Kegyes és Nem-kegyes Olvasó.

Ha én ezen munkámban célozmat el nem érném: nagyon felsülnek. Ha történetből meg találna esni, hogy némely megátalko- dott arcátlanok ezen biographiának hite- lességét, mindamellett is, hogy az Előljáró Beszédben bőven megmutattam, hogy nem az újjamból szoptam, kétségbe mernék hozni: úgy én szörnyen meg fognék nehez- telni. Hogy ha pedig oly balgatagok is ta- lálhatnának, a kik a hitvány esacogásoknak hitelt adván, babonás voltokat szégyenlenék: már akkor tökéletesen megharagudnám. Ha végre, a kitől Isten őrizzen! olyan vak- merők is találhatnának, a kik magát ezen ál- dott munkát becsimélni, gyalázni mernék, sőt talán haszontalan káromlásoknak mond- ják: már akkor egészen tübbe jövők, ma- gammal nem bírok, és az ilyen szemtelen állatokot ördögszülte tudatlanoknak, sült bolondoknak, rossz lelkűeknek tartom, sőt mindeneknek kikiáltom, kiorditom, kiha- rangozom, kitrombitálom.

De nem hiszem, hogy erre szükségem legyen. Sokkal jobban ismerem én hazám- fiait, mint rólok ezt felténnem.

Megszűnök böcselkedni a babona ellen. Hiszik ők s hinni is fogják a kísértetet, boszorkányt, feljáró lelket, szemfényvesz- tést és más több ide tartozó drága dolgo- kat. Sőt biztat az az édes reménység, hogy ez a kis könyv a Biblia mellé fog tevődni.

Isten velünk! Éljenek egészséggel!

A kegyes és nem-kegyes olvasónak
tisztia szívből kívánja
a szerző K. S.

Tiszai révész-könyhő.

A tiszaparti képek egyik igen kedves és is- merős példányát látja olvasónk e heti számunkban „tiszai révész-könyhő“ czim alatt. A ki járt valaha a Tiszamentében elterülő gazdag földeken, az előtt nem lehet idegen e hü kifejezésű kép, annyival inkább, mert a révész-könyhők egytől-egyig — ép mint egy anya s egy apa gyermekei — hasonli- tanak egymáshoz. A természet — e jó anya — gondoskodott arról is, hogy az ezeket környező s jellemző aprólékos tájrészek — mint a gyerme- kek ruhái — s legyenek igen elütők egymástól, és csakugyan majd minden révész-könyhő mellett találunk egy a Tiszából kivezetett szük vizárkot, mely pár lányira a dúsgyep alatt s hosszában 10—20 ölnyre — s olykor hosszabban is — kerít be egy-egy kis füzeset, kukorica-földeket, vagy kszalót, melyek leginkább kívánják a nedves talajt. E keskeny vizárkok nagyobb szárazságot esetén valódi istenáldás az ott közelben elterülő kis földekre, nézve, mert abból bőven telik mindig az öntözésre, miután a Tisza nem fősvény és bőven ellátja e kis ért vizet, honnan aztán a fáradt földmivelők is mindig hűs ivóvízzel merithetik meg eszögös kökorsóikat. Ép ily kiegészítő része a révész- könyhőnek az a fűz-, hárs- vagy eperfa is, mely mint a mesébeli cigányt a haló a hidegtől, ép úgy védje a könyhőt a vihar rakoncátlankodásaitól. Ily fa terjeszti megviselt lombjait itt is a révész-könyhő felett. Rendesen a kunyhó éjszakra fekvő oldalán nyúlik fel a törzs, melynek dereka rendszeren girbe-gurba bővesű és ágain fürgé, gondatlan verebek csiripolnak szüntelenül, és különféle hangvegyületekben, a mint hogy nyár elején a kunyhó nádfelele alól csapat számar- bűvik elő a pelyhes, fiatalnál fiatalabb veréb- nemzedék, s első föllépésök a világban ez ága-

kon történik, mert szárnyaik csak ennyire segítik őket. De a mi e közölről nem épen kellemes hangvegyületet illeti, annak a leglényesebb és így legfőbb részét a kunyhó nádfödélében gazdálkodó, legifjabb nemzedék szolgáltatja, úgy hogy olykor az „öreg révész“ szelölva, annak szavát sem igen érti az ember ez ördögös kis veréb-hangverseny miatt. S valamint e fa rendszeren girbe-gurba, ép oly rendszeren „öreg“ is a révész. Kinek szájából csak olyankor esik ki a pipa, ha erős szél fú a Tiszán s a „hidas“ hoz emberek keltenek. És valamint e girbe-gurba fa ágain rendszeren a verebek százával csiripelnek, ép oly bizonyos, hogy az „öreg révész“ e csiripolás nélkül napközben el se tudna aludni, még pedig úgy, hogy ugyancsak kell ám kiabálni a tulsó partról, míg nagy nehezen meghallja a nagy „hél révész!“ „hallja kend!“ és „István bá!“-féle kurjongatásokat, a mint ezeket idegen, vagy falubeli parasztagazda, vagy épen az urasági kocsis eregeti ki torkán. Akkor aztán ismét nagy nehezen összeszedi embereit, kik a hidast vezénylik, a mi olykor egy-egy félórába, sőt több időbe is belekerül, s végre, ismét nagynehezen, megindul a nagy gépezet és — ha szeles idő jár épen — még egy jó negyed-órába telik, míg a tulsó partra érnek és megváltják az igazhitűket, kiket néhány garasért átszállítanak aztán vágyakodásuk édes, de elzárt földjére. Kivált azokban a rekkenő nyári napokban! Ilyenkor mindenkit óvjon meg a jó ég a hidason való utazástól, mert ilyenkor a várakozás sokkal nehezebb, a révések pedig semmivel sem ébren-alvóbbak ám. A mai kor gyermekének már nem is igen eshetik jól az efféle kényelmetlen vándorlás, holott ma mára a gőz uralja a vizeket és földet és ezer mázsányi terhekkkel, mint a fecske röpkül át számtalan mérföldet az ember vizen és szárazon. Hanem azért hazánk számos helyén még sokáig csak a „hidas“ fogja folyóink közel partlakóit egymással érintkezésbe hozni s a közlekedést kicsinyben bár, de mégis fentartani köztük. Megvan ennek is — mint mindennek a mi fennáll — haszna; és megvan költészete. — Épen most szállt be egy szénát vívő kocsi a „hidas“ba, mely körülbelül indulni készül. A tulpart fűzesei közt már talán vár is rá egy vagy két átkelni vágyó szekér, vagy hintó. A nap teljes erejével látszik önteni sugarait a „révész-kunyhó“ körül s a vastag nádfödél erős árnyékot vet a kunyhó meszelt falára, melyhez támaszkodva áll az „öreg révész“ egyik legénye, várva a végső riadót az indulásra. Ott a kunyhó mögött áll erőltlen védő sudaraival a fa is, míg közvetlen mellette ama kis vizárok nyulik el, porhanyó kövér partoldalait mutogatva. A verebek is bizonyára ott lármáznak a falombok között, s ha nem hallhatjuk őket, annak egyedül mi vagyunk, emberek, az okai, kik körülhatárolásunknál fogva a rajz művésze által hangokat nem tudunk elővárszolni a képből. Megvan minden, mi e képet kedvessé, ismerőssé és összehangzottsá teszi; és megvan a költészet is, mely bennünk ébred, midőn e képet szemlélve, abban elmúlt napok és élmények emlékeit idézzük fel életünkben, melynek egyik legfőbb s legizgalgatóbb örömeit mégis csak az ily hazai tájakon töltött órák s ezeknek varázsai nyújták. E varázs pedig: a természet ama kedves egyszerűsége, mely lelkiünkhez mindig leghamarabb

talál utat, s melyet a mi édes hazánk vidékei is népszokásai is oly gazdagon tudnak fölmutatni. Bár volnánk mindenben ily gazdagok! B. A.

Hollandia függetlenségének háromszázados évfordulóján.

(1872. ápril 1.)

A példabeszéd azt mondja, hogy az a nő érdemel legtöbb dicsőretet, kiről legkevesebbet beszélnek az emberek, talán alkalmaszható némileg e hasonlat a nemzetekre is. Boldog az a nemzet, mely a politikai hányattasoktól menten élvezi a véres küzdelmek árán kivívott szabadságot. Oly keveset hallunk, alig olvasunk valamit lapjainkban a kicsiny, jelentéktelen Hollandiáról, mintha az nem is lenne európai ország, pedig volt idő, mikor egész Európa szemére irányult, mikor e kicsiny Dávid félelmes óriás Góliáthot győzött le.

Mi nem felejtjük el a vörös-sipkás honvédeket, kiket még az öreg Bem is megsü-

követő Németalföldet, bár vértengeren keresztül is, visszaterelje az egyedül idvezítő egyháza. Párizs mellé tulajdonképi kormányzóval rendelte Granvella bibornokot, de még ennek ravaszszággal egyesült erélye sem tudta a hazájukhoz s vallásukhoz hiven ragaszkodó németalföldieket eltántoritani, mert élükön egy lángeszű s nemes jellemű főúr, orániai Vilmos herceg állott. Ez bár később menekülni kénytelenített, külföldről is biztatót őket a szabadság reményével. Fülöpnek Németalföld teljes leigázására erősebb karra, érzéketlenebb szívre volt szüksége. Ilyen volt a kegyetlenségeiről ismert Alba herceg. Már csak érkezésének hírére több mint százezer polgár hagyta oda az országot. A vértörvényeket fölállította, s halálra ítelt minden jóra való embert. Orániai Vilmos is megidézett, de nem jelent meg. Mint felháborító ellen kimondatott a halálos büntetés. De a halálra ítelt külföldön működött, hogy szeretett nemzetét mint szabadithatná föl a zsarnokság igája alól.

Több nemes szövetségre lépett, s ezek a közeli tengeren portyázva csak messziről láthatták hazájuk vérelöntözött partját. Elnevezték őket vízi vagy tengeri koldusoknak. Megunták a tengeri kalózlást, s Lumey vezénylete alatt 1572. márczius havában mintegy 40 hajó a doveri és duinsi kikötőkben horgonyt vetett. S ekkor azon tervben állapodtak meg, hogy e nyomorult tengeri koldusok Hollandiának

tengeri oldalán törnek be, s ott elfoglalván egy várost, Tseraerts Rochelle felől segíti őket, — Orániai Vilmos pedig a Németországon toborzott sereggel a Maas folyón jön át, s közbeszorítja Alba herceget.

Lumey tengernagy márcz. 29-én 24 nagy hajóval hagyta el az angol partot, s már ápril 1-én délután két óraker a brieli kikötőben horgonyzott. A várost egy pár perc alatt átjárta e hír: „itt vannak a koldusok.“ A kapukat becsukták. A jók titkon örvendeztek, de az idegen kormány által ki-nevezett tanács megrémült s rögtön összeült. Brielben szerencsére nem volt spanyol katonaság, s ott Lumeynek két barátja, t. i. Treslong és Pietersz János a történendők felől értesülve valának. Ezek megígérték, hogy a városba leendő bejuthatást kieszközlék. Be is jutottak egy kapun, hol már ekkorára nagy néptömeg tolongott. — Koppelstock, mint küldött, egyenesen a városháza-hoz tartott, s így szólt a tanácshoz: „Urak, a koldusok vezérei fölcsólitják önöket, hogy e várost adják át Vilmosnak, az orániai hercegnek hatalmába, ne tartsanak semmitől, mi

azért jöttünk, hogy országunkat fölcsabadsítsuk a törvénytelen adó fizetése alól. — Kérem siessenek, mert a koldusok türelmetlenek, nézzék!“ — szólt kimutatva, az ablakon, — „már egyenként szállanak ki a hajókról.“

— Hányan vannak? — kérdezte a polgármester.

— Ötezeren, — felelt a küldött. Ez ugyan áprilisi tréfának is megjárta, azért t. i. hogy a tanácsnok urak egy kissé megijedjenek.

A tréfa nem is tévesztette el hatását, rögtön határozta, hogy a csapat elébe küldött menjen, csak hogy nem volt egynek sem kedve e tisztes megbízatást elfogadni.

— Nohát, ha senki más, majd elmegyek én, — szólt Nicker polgármester, — s önként — folytatá kiszemelve még két tanácsnokot — követni fognak, végezzünk a koldusokkal.

induló riadása mellett vonultak be a csapatok Brielbe. A hon szabadságának alapköve ekkor tétetett le.

A hír hamarászárnyalta Németalföldet, de legelőször csak áprilisi tréfának vették. A zsarnok Alba herceg épen Brüsszelben tartózkodott ez időtájt, hogy ostrom és akasztófa mellett szedje be a kivetett sarcot. Mikor a rémitő hír fülébe jutott, annyira megijedt, hogy pápaszeme leesett orráról, s azt a gúny-rimet csinálták fölé a hollandok:

„Op den ersten April

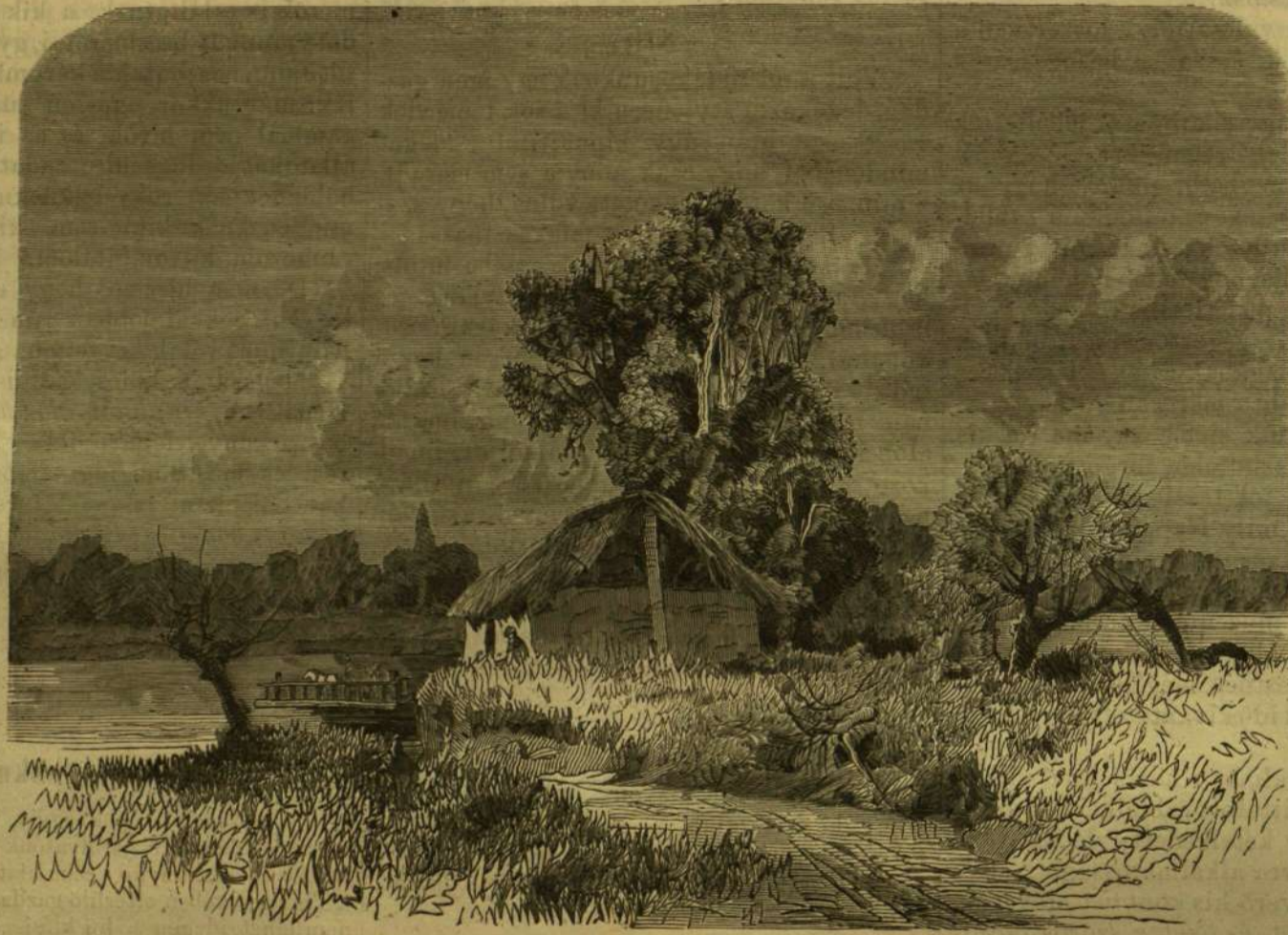
Verloor Alva zyn bril.“

(Első áprilisban veszté el Alba szemüvegét.) De nemcsak szemüvegét veszté el ekkor, hanem tekintélyét is, s maga kérte fölmentését, midőn látta, hogy mindenütt kudarcot vall.

Az éj nyugalmasan tölt el Briel váro-

baltájával pár pillanat alatt ketté vágja, s a kiáradt folyam hőmpölygő hullámaival neki zudul az alatt közelgő spanyol vitézeknek. Ki merrelát, arra fut. Az ár folyvást nő, míg másfelől Bossu hajói lángot vetnek. Kertekből, a falról, mindenünnen golyózapor üdözli a vízben gázoló spanyol hősokeket. Mint a vadkacsákat lövöldözik Bossu katonáit a vízi koldusoknak csufolt holland nemesek. A szerep megváltozott. Mocsárban, vízben, golyótól százanként hullanak el a spanyolok, a koldusok közül egynek sem esett baja. Most már belátták, hogy nemcsak közönséges tengeri kalózzokkal van dolguk.

Ekkor derült föl Németalföld szabadságának hajnala. Orániai Vilmos e kezdeményezés után sikeresebben haladt előre, s diadal koszorúza minden lépteit. Sokáig tartott még az elkeseredett viadal a zsarnok ellen, de a víz és vér öntözte a szabadság fáját,

Tiszai révész-kunyhó. — (Mészöly Géza eredeti rajza.)

vegelt, kik közt a közlegénység fölött másutt a hadnagysággal. A holland szabadságharcnak a vörös-sapkásai a vízi koldusok voltak, a zsarnokság járma alól elmenekült szökevények, kiket csufaságból Alba herceg zsoldosai koldusoknak csufoltak. S ezek a hontalan bujdosók szakították el Hollandiát a spanyol önkény véres lánczától ezeltől háromszáz évvel. Hollandia ápr. 1-én iltte meg nagyszerűleg ez esemény háromszázados évfordulóját. Azok, kik mint én is, ez országban több ideig tartózkodtak, jól tudhatják, hogy e nép mily ragaszkodással viseltetik hozzáik, hogy Utrechtben a nápolyi rabságból kiszabadult magyarok menekülésre letek, s még maiglan is egy épületet a magyar templomnak neveznek, méltó azért, hogy e velünk rokonszenvező nép örömeiben mi is osztozzunk, s történetükre egy rövid pillantást tegyünk.

Németalföld a XVI. század közepe táján a legrémletesebb körülmények közt volt. II-ik Fülöp, ki ellenállhatlanul gyűlölte az eretnekeket, zsarnoki hatalma minden sulyával azon volt, hogy a protestans vallást

A holland szabadságharcból: Rochus Meeuwisz viz alá süllyeszti a holland lapályt.

Lumey nyájasan fogadta őket, s előadta kívánságát. — Két órai időt kértek tanácskozásra, mit azonban arra használtak föl, hogy pénzes zsákjaikat teletömve, a déli kapun szépen elillantak.

A két óra eltölt, Lumey hiába várta a választ. Ekkor aztán körülfogták a várost. A hivatalnokok nagy része kiszabadult hatalmukból, de a pénzes zsákokat hordó kocsi épen a torkukba ment, mit aztán nagy okosan a koldusok lefoglaltak.

Az északi kapunál Roobol azt kiáltotta föl a polgárokhöz: „bebecsátotok-e, vagy arra vártok, hogy erőszakkal törjünk be?“

E kérdésre néhány puskalövés volt a válasz. A koldusok erre egy óriás árbocczal rohantak a kapunak, s „éljenek a koldusok“ kiáltás mellett ostromolták a kaput.

Mihelyt az északi kapunál lévő polgárok hallották, hogy délen már a koldusok betörttek, a kaput önkényen megnyitották. Esti nyolcz óraker Vilmos éljenése, a koldus

sában. A békés polgárok ugyan nem igen tudtak aludni, mert féltek a kalózkoldusoktól, kikről Alba kormánya azt hitette el, hogy ez:k még talán emberhussal is élnek. Igaz, hogy a papok és szerzetesek által üresen hagyott zárdákat kifosztották, de már ekkor a békés polgárok is hozzájuk csatlakoztak. Több apácza pedig örömmel vetette el fátylát, s egy-egy koldus karján találta meg újból a most már boldogabb rabságot.

A kérekerített várost nem akarták a koldusok földadni. Erős védgátat emeltek mindenütt, midőn Bossu vezénylete alatt ápril 5-kén 1500 spanyol katona érkezett meg, ágyut nem is hoztak magukkal, nem tartották ezt érdemesnek a koldus-banda ellen. Merészen közelegtek a városhoz a kevély spanyolok. A koldusok a városon kívül egy magaslaton állottak, amazok pedig a völgyben csillogtatták fényes fegyvereiket. Csak ezt várta az eszes Lumey. Int Rochus Meeuwisz ácsmesternek, s ez a zsilipet éles

melynek árnyékában a kis Hollandia boldog, s most a legaldásosabb alkotmányt élvezi.

Könyves T. Kálmán.

A földrajzi kutatások áldozatai.

(Folytatás.)

Schlagintweit Adolf egyike volt a tudomány ama hős bajnokainak, a kik életüket Ázsia ismeretlen tájainak fülkeresése közben vesztették el. Három bátor testvér: Schlagintweit Adolf, Armin és Róbert, hagyta el 1854-ben hazáját, Bajorországot, hogy a Himalaya-hegyláncz északi oldalán elterülő majdnem egészen ismeretlen vidékeket kifürkészték. Egyiptomot utjokb: ejtve, India legnagyobb részét meglátogatták. Innen észak felé fordultak; megvizsgálták Sikkhmet, Bhotant és Assamot; behatoltak Ladakhba, Kaschmirba és Baltistánba; végre a Küenlün-hegységhez jutottak. Adolf, olyan valamit akarván véghez vinni, a mi előtte még senkinek sem sikerült, egyedül utnak indult ama hegységeken keresztül, melyek az indiai, khinai és orosz birodalmak elválasztó

partjai közelében tartózkodnak; s különösen május-juniusi hónapokban — az említett helyeken — még legelőleg nagy mennyiségben található. Szél- és víz-csend alkalmával feljönnek a tenger-színére, hol az erős nap hevítől elbódulva mélyen elaludnak, s ily helyzetben — a már fentebb említett módon — a tengerészek és halászok által törbe ejtetnek. — Néha szárazon is láthatók, miután tojásaikat a parti homokba szórták takarni; de ott nagyon kevés ideig tartózkodnak, nem tudván szárazon járni s csak igen nehezen tolhatja magukat előre inkább uszárra, mint járásra teremtett uszónyaikkal.

Faragó Ödön.

Az 1871. decz. 12-ki teljes napfogyatkozás.

Lapunk múlt évi 51-ik számában figyelmzettük olvasóinkat ama nagy-szerű előkészületekre, melyeket a művelt világ nemzeti és kormányai az 1871. decz. 12-diki teljes napfogyatkozás kellő észlelésére és tanulmányozására tettek. Ugyane közleményünkben bővebben ismertettük e természeti tünemény ismertetését, s azt a megfélemlítő hatást, melyet a régiekre gyakorolt, valamint ama tudományos elméletet is, mely azt előbbi megfoghatatlan, titokszerű homályából egészen kivetkőztet, s bárki által is könnyen fölfogható természeti jelenségévé tette, úgy szólva megváltoztatatlan törvénygég emelte.

Miután a pályát az elődök, egy a hogy, megtörték, a jelenkor csillagászaik nem oly nehéz többé azon biztosan tovább haladni. A jó távcsövek, a színkép-elemzés (spektral-analysis) és a fényképezés föltalálása megbecsülhetetlen segéd-szereket adtak a csillagászati tudomány kezébe. Nem csoda tehát, ha most egy-egy jobban látható napfogyatkozás értelmes és tudományos megfigyelése folytán a tudósok mindegyre új fölfedezésekkel gazdagítják a megmérhetetlen világegyetem ismeretét.

A múlt évi decz. 12-iki napfogyatkozás észlelésére küldött expedíciók nagyobb része, a hol t. i. a vizsgálódást az időjárás meg nem akadályozta, határozott sikert aratott. Az angol expedíciót Norman Lockyer vezette, ki a múlt hó végén 3—4 esti fölolvásban adott számot vizsgálatai eredményéről; Franciaországot Janssen képviselte, ki még Páris ostroma alatt léghajón hagyta el a várost, hogy a vizsgálódásban részt vehessen; Olaszország részéről Respighi volt kiküldve. A tudósok egy része még Indiában vizsgálódásaik helyén, tartózkodik, s csak néhányan kerültek haza Európába, de már annyit tudunk, hogy a tudományos utazás elérte célját.

A csillagászati s főleg fénykép-elemzési észleletek főbb eredményei még inkább megerősítették mindazon tudományos fölvetéseket és elméleteket helyességét, melyeket a napról mult heti számunkban Secchi atyának ide vonatkozó művéből felsoroltunk. Az ott említett izzó gáztér vagy színes fénykör (photo- vagy chromosphère), szóval a mellékelt képen látható úgy nevezett korona, Lockyer és Respighi jelentése szerint sem egyéb mint a napnak főleg hidrogénből (könyen) álló burkolata, melynek nincsen saját fénye, hanem azt magától a naptól nyeri. Színképében főleg a vörös, kék, ibolya és zöld színű fényvonalok válnak ki leginkább.

Janssen, saját észleléseiből indulva ki, következőleg okosodik: A nap teste hidrogén-tengerrel van borítva, melyből időnként egyes kidurodások, úgy nevezett protuberantiák lövellnek föl. E fénytengeren túl, megmérhetetlen magasságig terjedve, igen ritka hidrogén légkör van, mely érintkezésben lévén a hideg világtérrel, már nem oly izzó, mint az előbbi réteg: ez lenne a korona. Ez anyagát az előbb említett hidrogén-tengerből kapja kitörések által, miként ezt majd mindennap észlelni lehet kisebb nagyobb mértékben. E külső réteg sűrűsége, dacára hidegebb voltának, még mindig nagyon csekély lehet, úgy hogy az üstökösök, mikor a nap közelébe jönnek, észrevehető ellenállás nélkül mennek azon keresztül.

A mellékelt rajz, mely a teljes napfogyatkozást tünteti föl, a java-szigeti tiltentapi állomáson Dietrich által fölvetett fénykép után készült. E fényképen a hold széle igen élesen van körvonalozva s itt-ott néhány kisebb-szerű behorpadást s balra fönt egy nagyobb kraternyelvést mutat. A korona és a belőle koronként kilövellő kisugárzások tisztán kivehetők rajta.

S. L.

Egyveleg.

„Miért hívják áprilist bolond hónapnak?” „Áprilisi bolond” s a többi tréfás elnevezésnek más eredete lehet, mint a mit az egyházi krónikák is állítanak, hogy Krisztust Annától Kaifáshoz, Pilátustól Herodeshez jártatták, mint egy esztelen, s ezért nevezették bolond hónapnak. Az sem bizonyos, hogy szeszélyes időjárásáról neveztek volna annak, hanem valószínű, hogy maradványa egy ó-czelta pogányünnepnek, mely Indiából, hol még ma is egy ünnepnek azon jellege van, mint az ó-czelták ünnepének, származott át a többi népekhez. Az utolsó században Franciaországból Németországba jött át, honnan valószínűleg ismét hozzánk jött át a czelta idők utóhangján, s egyszerű bszantására azoknak, kiket áprilisben bolonddá lehet tenni.

„Husvétli babonák.” A németek szerint a husvétihői öntöző víz a régi germánok istennőjét Ostarótól, a szászok Vénusától származik. Az istennő ünnepe a szízek arcukat az általuk megszentelt forrásban megmosták, mert az szépséget tartott, hanem a babona arról nem szól, vajjon a szent forrás vize nélkül a bűvös szépség megemmisíthető volna-e. E tétvihet fizikailag is meg lehet erősíteni. Sokan megfigyelték már, hogy a hol a föld párolog, az ott összegyűlő víz oly erővel bír, miszerint a rohadásnak ellenáll, úgy a tinta is, melybe márciusi havat tesznek, nem könnyen penészedik meg. Ha márciusi vizet napfelkelté előtt teszünk el, mielőtt még a nap sugárjai a levegővel együtt a vizen valami változást idéztek volna elő, ez még nagyobb erővel áll ellen a romlásnak. A husvétli tojásoknak mysti-

ha megkísérli is olykor otthon egy kis 1830-at csinálni, a legitim uralmat legfőlebb két órára tudja leráznia.

„Vasúti statisztika.” Az „Ausztia” hivatalos adatok alapján részletes kimutatást közöl a magyar-osztrák monarchia vasutvonalairól. E szerint 1871 végén összesen 1555 mérföld vasut volt forgalomban és pedig Ausztriában 974 mérföld, Magyarországon 581 mérföld. A főntebbi 1555 mérfödből 533 1/2 mérföld a közös pályákra, vagyis azaz esik, melyek magyar és osztrák területen át futnak; ebből magyar területre esik 238 mérföld és pedig az osztrák állam-vaspályából 110 mérföld, a déli vaspályából 98 1/2 mérföld, a kassa-oderbergi pályából 29 1/2 mérföld, 1871-ben a monarchiában összesen 291 mérföld új vasut nyitott meg, és pedig Ausztriában 169 1/2 mérföld, Magyarországon 122 1/2 mérföld. A folyó év elejétől azonban újabb vonalrészek nyitottak meg, s így a főntebbi számok máris módosultak; 1872. márczius 1-én a vonalak összes hossza 1574 mérföld volt és pedig Ausztriában 992 1/2 mérföld, Magyarországon 582 mérföld. Ehhez hozzá számítandók még azon külföldi pályák, melyek az osztrák-magyar határokat hosszabb-rövidebb vonalon átmetszik Bajorország és Poroszország felé, ezek hossza 12 1/2 mérföld, s így az utolsó kimutatás idejében tényleg forgalomban lévő pályák hossza az egész monarchia területén összesen 1587 mérföld vagyis 12,063 kilométer volt.

„Nemzetiségek és hitfelekezetek Oroszországban.” A nemzetiségek és hitfelekezetek legterjedtebb képét kétségkívül az orosz birodalom nyújtja. Ez legjobban kitűnik a legutolsó újonczos átkeintéséből. A „Rueski Invalid” szerint 130,151 újoncz között volt: 83,523 nagy-, 32,265 kis- és 3300 fehér-orosz, 2416 leli, 1650 litván, 1518 eszt, 959 szamojed, 229 lengyel (nem lengyelországi), 2059 tatár, 1690 zsidó, 500 votják, 297 cseremis, 78 német, 33 moldvai, 15 baskir, 9 csuvas, 6 cigány és 2224 különféle nemzetiségű. Hitfelekezet tekintetében volt a besorozottak között, kiknek 90%-a a földmivel osztályhoz tartozik, 117,130 orthodox, 397 raszkolnik és dhítű, 6291 katolikus, 3107 evangélikus, 2082 mohamedán, 1090 zsidó és 55 pogány. Olvasni csak 14,478 ember tudott, de e tekintetben is az utóbbi évek alatt sok javult, s a kormány az iskolák szaporítása és tanítóképezdek föllállítását által lehetőleg emelni iparkodik a népnevelést.

„Londoni iskolai statisztika.” Londonban a legközelebbi iskolászéki jelentés szerint mintegy 176,000 gyermek nem látogatja az iskolát. Betegség, tehetetlenség és egyéb okok által 95,975 igazolva van; 80,000 azonban ok nélkül mulasztja az iskolabjárását. Összesen 400,000 gyermek jár rendszeren iskolába.

„A népoktatásügy Kelet-Indiában.” A „Times” kalkulati levelezője szerint a bulloramporei Maharajak hindu főnök rendeletet adott ki, mely szerint mindazon szegények, kik ételért vagy más segélyért folyamodnak, ezt csak az írás és olvasásnak feltétele alatt kaphassák; azon szegény szülők pedig, kiknek vesztésük van az által, hogy gyermekeiket iskolába járatják, az államtól kárpótlást nyerjenek. E példát Európában is utánozhatnánk.

„Néptanodák Szerbiában.” A „Jedinstvo” szerint Szerbiában van jelenleg 463 néptanoda 555 tanítóval, 48 leánytanoda 79 tanítónóval, tehát összesen 511 iskola 634 tanító és tanítónóval. Belgrádban van 7 néptanoda 16 tanítóval és 8 leánytanoda 14 tanítónóval.

„Nagy családja.” Száz éves kort meghalott Rossebery János nevű házaló egyén lakik Huddersfieldben, Angliában; 1769-ben született, 22 gyermeke volt, kik mindnyájan Leedben vannak eltemetve. A 100 éves égyen Wityben született. Azt mondják, hogy az ottani környéken lakó számos Rossebery nevű emberek mindannyian az öreg Jánostól származnak le egyenesen. R. János kis termetű, zömök ember, s korához képest még jó erőben van. Nehány év előtt elvesztette volt szemévilágát, de most már szemüveggel jól tud olvasni. Élelmét most is munkával szerzi meg, s leginkább papirt és újságokat árul, de legutóbbi üzleti engedélyében adómentessé tétetett.

„Hány betű van a bibliában?” A legfeltűnőbb példája a haszontalan idővesztegetésnek s az esztelen türelemnek egy hollandi ember foglalkozása vala, ki a bibliában levő minden betűt megszámlált, s végre harminez évi fáradságos munka után diadalmas s örömittas képpel hirdető a világnak, miszerint sikerült kiszámítania azt, hogy a bibliában 3.566.480 betű van.

Melléklet a Vasárnapi Újság 15-ik számához 1872. apr. 14.

TÁRHÁZ.

Irodalom és művészet.

„Zsutai János költeményei.” Kiadja a debreczeni ref. főiskolai felsőbb tanuló ifjuság önképző-társulata. A nevezett társulat méltó emléket állított e kötet kiadásával a tehetséges, de szerencsétlen korán elhunyt pályatársnak, kit az élet fájdalma a Duna hullámaiba űzött, s kinek sirját követel nem jelölheti meg a szeretet és emlékezés. Zsutai, szegény pásztorgyermekből Miskolcra lón előbb tanulóvá, hol Lévy — akkor tanár — márkorán felismerte benne a tehetséget. Majd Debreczenbe ment tanulmányait folytatni, s tehetsége itt gyorsan fejlődött. Számos költeménye méltó feltűnést okozott az iskolai s városi körökben, pályadíjakat nyert, s az önképző-társulat által kiadott „Köszorú”-ban az ő dolgozatai érdemelték az első helyet. Egy itt megjelent költeményéről, „A művészet szava” címűről, Arany János is nagy méltánnyal emlékezett meg s azt lapjában is közölte. Zsutai eszmélkedésre hajló költői természet volt, de a sziv hangját is eltalálta, és pedig népies hangu dalaiban szintegy, mint leíró költeményeiben. Érzéke a forma iránt meglepő, s csak az alakítási képesség, mi nem fejlődött annyira ki benne, hogy teljes művészi alkotásokat adhasson. Egy szerencsétlen óra véletlenül gyilkossá tette, s beszámíthatlan állapotban elkövetett vétkét súlyos börtönben kelle megakolnia. Bíz kiszabadult, lelke nyugalmat nem nyerhetet vissza többé; erkölcsi érzete elveszté egyensúlyát, világfájdalom és az élet gyűlölete vert erőt orvosolhatlanul megebeztet kedélyén. Barátai gyöngédsége nem tartózkodhatott vissza setét elhatározásának végrehajtásától: s a Duna medre lón sirja. Költeményei előttünk fekvő kötetek nem jelentéketlen tehetségek mutatja őt, kinek balsorsát s kora vesztét lehetlen nem fájlatunk. A gyűjtőmennyből (mely csinos kiállításban 190 lapra terjed s ára 1 frt 20 kr.) szolgáljon mutatványul az érzés hangján irt költemény, melyet mai számunk közöl.

„Máday Isidoról.” „Adatok a gazdasági oktatás szervezésének kérdésehez Magyarországon” című füzet jelent meg Aignerrel; ára 60 kr. A mű első részében szerző gazdasági felsőbb tanítéteinkről szól. A függelék érdekes statisztikai adatokkal szolgál. Magyarországon a gazdasági tanítéteken működő tanítók összes száma 1867/8-ban csak 24, de 1871/2-ben már 69 volt. A gazdasági tanítéteken növendékeinek összes száma 1866/7-ben 262, a mult évben azonban már 603 volt. Végül megemlítjük, hogy hazai gazdasági szakirodalmunk 8 folyóirat által van képviselve, melyek közül csak kettő német nyelvű, s ez utóbbiak sem önálló, hanem a „Lloyd”-ok mellékletei; a többi mind magyar. A gazdasági szakegyetek száma pedig a magyar irodalom összes területén nem kevesebb mint 72, s Magyarországon s Erdélyben majdnem minden megyének van egy-egy gazdasági egyesülete.

„A jászvándori prémontréi kanonok-rend névkönyve az 1871-ki évre” egy történeti tanulmányt közöl Nátafalussy Kornélról; ez a nagyvárdegyfői prépostság története, mutatvány a hazai prémontréi rend történetéről készülő nagy művéből. — A névtárból megemlítjük, hogy a rend jelenleg 91 tagot számlál.

„Schwarz Gyulának” a választási törvényjavaslat fölött tartott beszéde és zárbeszéde egy füzetben megjelent; ára 40 kr.

„Új lapok.” „Torontál” cím alatt vegyes tartalmu hetilap indult meg N.-Beeskereken. Pártállást nem foglal el, hanem a megyeieinek független közlönye, érdekeinek megszólója ígérkezik lenni. A nagyreszt németek és szorok lakta Torontálban ezután tehát a magyaroknak is lesz közlönye. A hozzánk beküldött első szám ügyesen és tapintatosan van összeállítva. — „Temesi Lapok” cím alatt májustól kezdve Temesvárt politikai napilap indul meg Kakuja Gyula szerkesztése mellett.

„A gyakorlati mezőgazda.” Sporoz Pálnak Keszthelyen megjelenő gazdasági lapjából a 9-ik szám küldetett be hozzánk; ha többi számai is hasonló jeles szaktartalommal bírnak: megérdemli a gazdaközönség pártolását.

„A kis gasda báránnya” ez a czime Dienes Lajos egy régebb ismeretes, sikerült gyermekversének, mely most Jankó János színezett rajzaival

Lauffer Vilmos kiadásában külön is megjelent s kemény kötésben 30 kron kapható.

— Sz. J. (Magyar hirlapirodalom 1872-ben.) A „V. U.” 5., 6. és 12-dik számában közöltek óta még a következők ez évben megindult hirlapokat kell fölemlitenünk:

Testvér. (Pest.) Politikai, művészeti és közgazdasági napilap. Fel. szerk. és kiadó-tulajdonos gróf Csáky Gyula. Megjelenik minden reggel, kivéve hétfőn s ünnepep következő napon, ivret egy iven. Előf. ára: egész évre 16 frt., félévre 8 frt. (A „Testvér” hetilapból alakult át márczius 31-dikén.)

Bokrét. (Pest.) Irodalmi hetilap. Fel. szerk. és kiadó Gyárfásné b. Puteani Nathalie. Megjelenik minden csütörtökön 4-édrét egy és félven, színes borítékban. Előf. ára: egész évre 8 frt. (Keletkezett ápr. 4-én.)

Alkotmány. (Pest.) „Közérdeku, képes szépirodalmi heti közlöny.” Fel. szerk. és kiadó-tulajdonos Berecz János. Megjelenik minden csütörtökön, 4-édrét egy iven. Előf. ára: évnegyedre 2 frt. (Mutatványzáma megjelent márcz. 21-én.)

Zászló. (Pest.) „Madarász József hetilapja.” Megjelenik minden szombatban, 4-édrét egy iven. Előf. ára: egész évre 6 frt. (Keletkezett ápr. 6-án.)

Lehel Körtje. (Pest.) „A magyar nép politikai képes hetilapja.” Alapító laptulajdonos Lonkay Antal. Fel. szerk. Lőrinczi Antal. Megjelenik hetenként egyszer, kis 4-édrét egy iven. Előf. ára: egész évre 4 frt. (Keletkezett ápr. 3-án.)

Jászkun Figyelő. (Jászberény.) Politikai s vegyes tartalmu hetilap. Fel. szerk. Takács Endre. Kiadó-hivatal: Litassy testvérek könyveskereskedés. Megjelenik minden vasárnap nagy ivalokban. Előf. ára: július végéig 2 frt., december végéig 4 frt. (Keletkezett márcz. 24-én.)

Tiszavidék. (Debreczen.) Politikai és helyiérdeku napilap. Kiadó-tulajdonos: ifj. Csáthy Károly. Fel. szerk. dr. Kola János. Megjelenik naponként, kis ivret egy iven. Előf. ára: félévre 5 frt.; évnegyedre 2 frt 50 kr. (Keletkezett ápr. 3-án, a „Tiszavidék” hetilapból alakulván.)

Torontál. (Nagy-Beeskerék.) Vegyes tartalmu hetilap. Kiadó Pleitz Fer. Pál nyomdász. Tulajd. és fel. szerk. Balázs Frigyes. Főmunkatárs: Vuchetich Endre. Megjelenik minden csütörtökön, ivret egy iven. Előf. ára: egész évre 6 frt. (Keletkezett ápr. 4-én.)

Nyitra-Trencsényi Közöny. (Közöny.) Fel. szerk. gróf Nyáry Simon. Laptulajdonos: özv. Neugebauer névnyomdász. Megjelenik minden kedden, kis ivret egy iven. Előf. ára: egész évre 5 frt. 20 kr. (Keletkezett január 2-án.)

Megszűnt lapok:

Reggeli Lapok. (Pest.) Megszűnt márcz. 31-én a 74-ik számmal.

Pesti általános torna-, lövés- és tüszőlő-újság. (Pest.) Megszűnt az év elején.

Testvér. (Pest.) Megszűnt mint hetilap márcz. végén.

Tiszavidék. (Debreczen.) Megszűnt mint hetilap márcz. végén.

Katonai Közöny. (Pest.) Megszűnt márcz. végén.

Béks. (Gyula.) Megszűnt márcz. hóban.

Közintézetek, egyletek.

„A magyar tud. Akadémia” ápr. 8-án Horváth Mihály előkötete alatt tartott ülést, melyben Salamon Ferencz foglalta el a rendes tagi székét, értekezvén Leo császár „Taktika” című könyvének némely szakaszairól. Leo, Konstantinus Porphyrogenéta művei alapján vizsgálja és bírálja az értekezé mind a régi görögöknek, mind a magyaroknak és egyéb vándornépeknek harcozi módját és stratégiai szokásait, s bizonyítja, hogy igen felületesen vizsgálták a hadtant azon német tudósok, kik rendetlen horda czim mel elég találdán vélték jellemezhetni első vezéreinek seregeit, holott azok sokkal jobban voltak szervezve, mint a német táborok, melyeken már akkor meglátszott a feudális szakadozottság. Második felolvasó volt Tóth Lőrincz, ki a magyar jogász-gyűlésről minap megkezdett szemléjét folytatá és fejezte be.

„Az Akadémia” idei nagygyűlése május 20-dikától 26-dikáig fog tartani. Az ünnepélyes közülés 26-dikán, vasárnapi napon lesz.

„A képzőművészeti társulati vasárnap tartá közgyűlését Pulszky Ferencz elnökölete alatt. A fölolvastott jelentés szerint a tagok száma a lefolyt évben 168-czal szaporodott, s a társulathoz most már 900 tagja van. A társulat vagyona értékekben 41,756 forint, készpénzben és követelésekben 15,500 forint tesz. A társulat a mult évben a vidéken is rendezett kiállításokat, így Aradon, Nagyváradon, Debreczenben. Azon városokban, hol a tagok száma meghaladja a százat, minden második évben kiállításot fognak rendezni.

Egyház és iskola.

— (Debreczenben) e hó 7-kén történt meg a ref. lelkes választása. Jelölték voltak Némethy Lajos, Tóth Sámuel, Gyöngyösi Sámuel, Csécsey Miklós és Biró Antal. A szavazás három helyt

folyt és az első szavazásnál egyik jelölt sem nyervén általános szótöbbséget: Némethy Lajos és Biró Antal közt történt szűkebb választás. A választás egy órákor fejeztetett be és debreczeni lelkész Némethy Lajos lett.

„(A pesti egyetemnél) az altaji összehasonlító nyelvészet ujonnan rendszeresített tanszékére dr. Budez József magyar tud. akadémia rendes tag nevezetett ki.

— (A tanulók száma Pesten.) A Pestváros köztörvényhatóságának 1871. évi működéséről kiadott füzet adataiból nem lesz érdeketlen fölemlitenünk, hogy Pestvárosban a mult évben volt 18 városi elemi fi-, s 16 leánytanoda, s ezekbe összesen 8471 gyermek járt, az egy polgári tanodát 79-en, a főrelátodát 956-an látogatták. A rajz-tanodákban 1403, a vasárnapi iskolákban pedig 2474 volt a tanulók száma. E szerint a tanuló összes létszáma a különféle városi iskolákban: 13,383 volt.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

„Villany mint lámpagyújtató.” Észak-amerikában már több ízben tettek kísérletet a légszészlámpák a gazometernél alkalmazott villanykészlülök, s annak gépezetén eszközlendő nyomás által villanynal egyszerre meggyújtani és eloltani; sőt Göttingában ezen új találmányt alkalmazták is már. A városi légszészbizottmány üléseben Lutzenbacher névű indítványozta, hogy e találmány Pesten is alkalmaztassék, mindenekelőtt pedig tétessenek kísérletek. Előbb ez ügyben meghallgatják a légszész-társulatot.

„(A mi egyiknek leír, az a másiknak haszn.)” Mig másutt a víz mindent tönkre tesz, az egymás után következett nedves esztendő a már-már sivataggá vált Hortobágyra névű áldásos hatással voltak. Mint a „Debreczen”-ben olvassuk, a mező gyönyörű színen tündöklik, s tiz év óta nem volt oly gazdag fütermés mint az idén.

Közlekedés

„(Vasut-megnyitás.)” A keleti vasut igazgatóság a Gyula-Fehérvár-Medgyes közti vonalrész május hó folytán szándékozik megnyitni és a forgalomnak átadni.

„(A fővárosi közlekedésre) névű érdekes statisztikai adat, hogy 1871-ben 6 millió 392 ezer 636 személy jött-ment a lovasuton, s 725 ezer 272 forintot adott ki e kényelem rt zsebből. Minél fogva mindennapra 17 ezer 514 utas, és a társágnak 2042 frt napi bevétel, jut pedig 106,467 frttal.

Mi újság?

— (Az országgyűlés vége.) A képviselőház ápr. 12-ki üléseben fejeztetett be a választási törvényjavaslat felelő vita. Elvégezték a javaslat bekezdését és 1-ső §-át. Madarász az általa ajánlott módosítvány mellett ápr. 11-én tartá zárbeszédét; Csernátony az ápr. 12-diki üléseben, ugyanekkor meg Tóth Vilmos belügyminiszter is beszélt. Lónyay miniszterelnök pedig kijelenté, hogy miután a főváros rendezésére vonatkozólag különvélemény jelentetett be, e javaslat en bloc elfogadtatását, mint azt ígérte, nem indítványozhatja. Szombaton a ház a kérvényeket tárgyalja, hétfőn pedig az elnök fogja tartani zárbeszédét s ugyanekkor a házi ügyek intézetnek el, melyekre tán zárt ülés is fog tartatni. Ezzel véget érnek a képviselőház ülései; kedden ápr. 16-án déli 12 órakor lesz az országgyűlés ünnepélyes fölelvezése a budai trónteremben a király által fölelvasandó trónbeszédrel.

„(Az országgyűlési választások) ügyében a törvényhatóságok e hó 22-én már megalakítják a központi bizottságokat. Maguk a választások csak július hóban történhetnek meg, s az országgyűlés csak augusztusban ül össze.

„(Gizella főhercegnőnek) Leopold bajor herceggel történt eljegyzetése alkalmából a miniszterek ápr. 9-én fejezték ki szerencsekívánataikat a király és királyné előtt, azután Gizella főhercegnőnél s Leopold hercegnél jelentek meg. Az országgyűlés mindkét háznak üdvözlő küldöttségeit a királyi pár ápr. 13-án fogadja. — A völgényről, Leopold hercegről megemlítjük, hogy jelenleg alezredes az első bajor vértesszred-

ben, mint tüzérkapitány és később mint őrnagy a francia hadjáratban elejétől végig részt vett, és mint egy úteg parancsnoka ismételtén kitüntette magát. A menyasszony fiatal kora miatt, az egybekelés csak egy év múlva fog megtörténni.

(Az egyetem vegytani intézetében) a király asztal minden részletes megtekintését. A vegyi asztal és tanterem pompás berendezését b. Eötvös Loránd helyettes tanár mutatta be felvilágosító magyarázatokkal és kísérletekkel. Midőn bevégezte előadását, a király így szólt a fiatal tanárhoz: „Atyjának ma nagy öröme lett volna, ha őt hallhatta volna.“ Bemutatták a királynak azon egyetemi épületek tervrajzát is, melyek a vegytani intézetet vennék körül, valamint az átalakítandó jogegyetemét is. Toldy Ferencz rektor ezekre nézve a király pártfogását kérte.

** (Külföldi.) A király dr. Than Károlynak, a pesti vegytani intézet igazgató tanárának, ezen intézet létesítése és berendezése körül szerzett érdemei elismerésül a királyi tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

(A magyarországi műemlékek) felvétele, lajstromozása és osztályozása céljából addig is, míg a törvényhozás a műemlékek fenntartása iránt külön törvény útján intézkedhetik, a közoktatási miniszter „Magyarországi műemlékek ideiglenes bizottmánya“ czimű egy bizottmányt rendelt ki, melynek elnökletével Szalay Ágoston akadémiai tagot bizván meg, rendes előadónál dr. Henszlmann Imre akadémiai tagot, építészeti előadónál Schulek Frigyes, az országos minta-rajz-tanoda tanárát; bizottmányi tagokul pedig: Ipolyi-Stummer Arnold besztercebányai püspököt s akadémiai tagot, Pulszky Ferencz orsz. képviselőt s akadémiai tagot, dr. Rómer Flóris muzeumi régészeti őrt, egyetemi tanárt s akadémiai tagot, dr. Arányi Lajos egyetemi tanárt és akad. tagot, és Steindl Imre műgyógytani tanárt; nevezte ki.

** (A király) a magyarországi tisztviselői-egylet alapjának javára magánpénztárából 1000 forintot adományozott.

(Árvaház Kolozsvárt.) A humanitási intézmények terjedése talán az egyetlen, erkölcsileg örvendés jelenség, anyagiságra hajló s általában annyi erkölcsi körjelt föltüntető korunkban. Rézünkön örömmel üdvözlünk mindent, a mi arra mutat, hogy a jótékony, a szenvedők s szűkölködők iránt, a valódi kereszténység e szelleme, nem halt ki még az emberiségből és a társadalomból. Ily jelenség a Kolozsvárt, hazánk Királyhágón túli részének fővárosában közelebbről megindított mozgalom egy árvaház létesítésére. Mondani sem kell, hogy a kezdemény nemes keblű nőktől származik. B. Bornemisza Ignác né mint elnök, s Szász Domokosné mint titkár aláírásával vettünk mi is aláírási ívet s arra olvasóink figyelmét ezennel föl hívjuk, megjegyezve, hogy 500 és 100 forintos alapítványok, további évi részvények évenkénti 2 forintos s 4 évi kötelezettséggel, végre bárminő csekély összegű önkéntes (egyszermindenkori) adakozások fogadtatnak el.

** (Szechenyi István gr. halálának eszfordulóját) az idén Pesten és a vidék több városában, valamint a család székhelyén N.-Czenken is gyászszertisztelettel megüzték, hol ezuttal már nem a sirbolt kápolnájában, hanem az új római stylen épült templomban tartották meg a gyászünnepeket, melyben a grófi család tagjai, számos tisztelőik s igen nagyszámu nép jelent meg. A mise után a család tagjai a sirboltba indultak, hogy a dicsőült sirját megkoszorúzzák; a mezőváros szegényei pedig a plébánia-lakon jelentékeny alamizsnában részesítették.

** (A távirat föltalálója) Morse meghalt; ugyanaz a villanyos sodrony, mely Morse nevével halhatatlanná tette, hozza az Océan tulsó partjáról New-Yorkból a gyászhiert. Morse 1791-ben

született, Charlestownban. A festészeti pályára lépévé, ismert nevet vívott ki, de e mellett a természettudományokkal is foglalkozott. 1820—32-ben Európába utazott, s itt tett első kísérletet a villany-delejes távirddal, de ekkor még nem sikerült. 1835-ben azonban már tökéletesen mutatta be találmányát hazájában. Az első távirát 1844-ben alkalmazták Washington és Baltimore közt, s ma már mint a kor egyik legnagyobb szerűbb találmánya el van terjedve a mivel országokban.

(Öngyilkos ifju.) Még a mult év tavaszán gyilkolta meg magát egy Tóth Lajosnevű ifju, ki korábban a pesti ref. gymnasium növendéke volt, s egy levelet és egy verset küldött egyik tanárának, ki vele szívesen és jóakarattal bánt. A levélben kérte a tanár urat, hogy a versekét adja ki a „Vasárnapi Ujság“-ban, ez utolsó kérésül Szegény fiu úgy járt, mint a mesebeli gyermek, annyiszor csalódott szavaiban tanára, hogy mikor igazat mondott, se hittehet neki. Nem hitte a fiu öngyilkosságát. Mikorra megtudta, annyi öngyilkos hírrel voltak tele a lapok, hogy nem tartotta időszereinek költőies színben tüntetni fel egy öngyilkos ifjut, nehogy példája rossz hatásu legyen. De hogy a kívánságnak mégis eleget tegyen, most adta át lapunknak a 17 évet élt fiatal ember versecskéjét:

Pihenni véled, kedvesem!

1871. márcz. 11.

Terhére vagyok önmagamnak!
Úgy bánja lelkem valami,
A mit érek, örökké fájjon,
De nem tudok megvallani!
Körülfélek a multak árnya,
Hidég fényt vet rám a jelen!
Hajh! mint egykor, mért nem pihenhet
E fájdó szív meg kebleden?!

Körülfélek a multak árnya,
Hidég fényt vet rám a jelen!
Megyek! megyek eszöndes hazádba,
Pihenni véled, kedvesem!

† (Halálhíradások.) Major Béla, kir. táblai fogalmazó s író, ki több sikerült beszélyt irt s hirlapoknál is több évig működött, életének 30-dik évében e hó 7-én meghalt. Ifju özvegyet és árvát hagyott maga után. — Vas Gereben fia: László, Pesten a „Bethesda“ kórházban, 22 éves korában elhunyt, temetéséről a színházi ügynökség (melynek lapja mellett sokáig volt munkatárs) gondoskodott. — Lakner Endre, buzgó régész, tevékeny munkás férfi, közelébb hunyt el alig 30 éves korában Szombathelyen, hol a püspöki és házassági törvényszék jegyzője volt. — Virág Gedeon, volt nádor-husár 1848—9-ben honvéd alezredes, az utóbbi években pedig országgyűlési teremőr, f. hó 8-kán végelgyengülésben meghalt. — Csögi Gergely, 1848-ki honvédtiszt s komádi volt postamester, közelébb hunyt el Nagy-Váradon. — Tolnai Festetics Benő gr. f. hó 5-kén hunyt el 60 éves korában. — Már Lajos, gyakorló ügyvéd, a fővárosi körökben is ismert és becsült férfi, ki közelebbről Jászberénybe tette át lakását, ott hirtelen meghalt. — Plesch Mátyas, kereskedő s a közügyek iránt buzgó pesti polgár, 47 éves korában elhunyt.

Nemzeti színház.

Péntek, apr. 5. „A jó hazafiak.“ Eredeti vigjáték 4 felv. Irtta Toldy István.
Szombat, apr. 6. „Tell Vilmos.“ Opera 4 felv. Zenéjét szerzerzte Rossini. — (Bignio Lajos vendégfölléptéül.)
Vasárnap, apr. 7. „A én bakancsok és fia a husár.“ Eredeti népszimű 3 felv. Irtta Szigeti József.
Hétfő, apr. 8. „A louoodi árva.“ Dráma 2 felv. Irtta Birchpfeiffer S. — (Rónay Gyula vendégfölléptéül.)
Kedd, apr. 9. „Ördög Róbert.“ Opera 5 felv. Zenéjét szerz. Meyerbeer.
Szerda, apr. 10. „A makranczos hölgy.“ Vigjáték 5 felv. Irtta Shakespeare; ford. Léva.
Csütörtök, apr. 11. „Az darczos bál.“ Opera 5 felv. Zenéjét szerz. Verdi.

Szerkesztői mondanivaló.

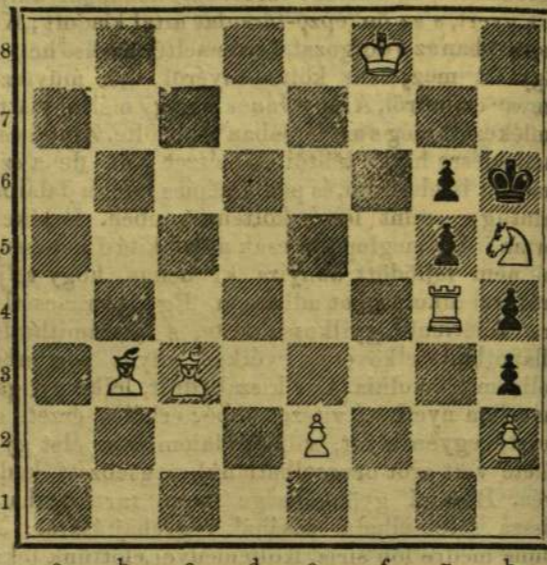
— Enese. „Tavasszal.“ Uj nincs benne, s azért bár nemes érzület s némi emelkedettség ömlik el rajta, közlése nem volna indokolt; a tárgy s ép ez eszme is szászor volt már kidolgozva; a forma, itt-ott sikerült sorokkal, többnyire nehézkösen s rythmus nélkül mozog.
— Imádd az istent, higj, remelj, szeress. Jó és kegyes tanács. S nem mondjuk, hogy költői kidolgozásra is nem volna alkalmas. De itt épen az nem sikerült.
— Sz. J. A búcsuhangok egy „régén elvirult tavasznak csicsérgő hangja. Az ilyen hangoktól „Remény-üdvégaram, Eltem boros egő“ már a negyvenes években végkép elszokott a magyar ember füle. A népdal sem találja a népies hangot.
— E. Gy. A bukott angyalban a „tanuság“ sokkal kézzel foghatóbb alakban van nyujtva, mint azt a költészét, az egy ezöpi mese korcs-faját kivéve, megengedi.

SAKKJÁTÉK.

646-ik sz. f. — Minkwitz J.-tól

(Lipcsében.)

Sötét.

Világos.

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

A 641-ik számú feladvány megfejtése.

(Farkas Bertalantól Homonnán.)

- Vil. Söt.
1. Fe4-f7 Kc4-f5
2. e3-e4 † Kf5-e4:
3. Ff7-e6 Ke1-f4
4. Bg6-g4 matt.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — Miskolczban: Czenhe József. — Gelén: Glesinger Zsigmond. — Jászberényen: Galambos Lóván. — Kecskeméten: Galambos László. — Karcagban: Kacsó Lajos. — N.-Szabolcson: Kovács Albert. — Pesten: Szerényi Béla. — A pesti sakk-kör.

Nyílt-tér. *)

H.-M.-Vásárhely, febr. 20. 1872.

Török József gyógyszerész urnak Pesten.

Kezeim és lábaim izmaiban lappangó köszvényes bántalmaim enyhítésére többféle gyógyszernek megkísértése után uraságod köszvényvászárnak használásához, mint a közben használt gyógyszer-közök között betegségem tekintetében legjótékonyabb hatásúhoz visszatérve, szívélyes bizalommal kérem uraságodat, hogy fentebb irt vásznából két csomagot postán utánvételel mellett leendő fizetés iránt Szegeden át Hód-Mező-Vásárhelyre lehető siettetéssel elküldeni ne terheltesd a szokott adressel, melyet a visszaemlékezés tekintetéből, hogy előlegihessék, ide jegyezni jónak láttam, u. m. Idősb Dobosy Lajos nyugalmazott törvényszéki elnöknek Szegeden által Hód-Mező-Vásárhelyre. — Bizalma s jóindulatába ajánlott

Id. Dobosy Lajos.

*) E rovatban közölt czikkeikert csupán a sajtótörvények irányában vállal felelősséget a Szerk.

TARTALOM.

Orániai (L.) Vilmos (arckép). — A rab dala. — A Hatvani-monda (vége). — Tiszai révész-kunyhó (képpel). — Hollandia függetlenségének háromszázados évfordulóján (képpel). — A földrajzi kutatások áldozatai (folyt.). — Apróságok és különösségek az angol életből (folyt.). — Egy magyar tengerész naplójából. — Az 1872. deez. 12-ki teljes napfogyatkozás (képpel). — Egyveleg. Tarház: Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedelem. — Közlekedés. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Nyílt-tér. — Heti-naptár.

Felölös szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

Foulke és Társa ügyvédek és telepítők

New-York, 149 Broadway.

1269 (8-52)

Kovácsolt, hatóságilag megvizsgált

tized-mérlegek,

négyszögletiek (8 évi jótállás mellett).

Horderő: 1 2 3 5 10 15 20 25 30 40 50 mázsa. Ára: 18 21 25 35 45 55 70 80 90 100 110 forint.

Súlyegyen-mérlegek (5 évi jótállás mellett).

Horderő: 1 2 4 10 20 30 40 50 60 70 80 font. Ára: 5 6 7.50 12 15 18 20 22 25 27.50 30 forint.

Barom-mérleg vas-körrelát és súlyokkal (10 évi jótállás mellett).

Horderő: 15 20 25 30 40 50 mázsa. Ára: 150 170 200 230 300 350 forint.

Híd-mérlegek (10 évi jótállás mellett).

Horderő: 50 60 70 80 100 120 150 200 300 500 mázsa. Ára: 350 400 450 500 550 600 650 750 900 1200 forint.

Továbbá minden más mérleg és súlyok. Megrendelések, a pénzüszeg beküldése vagy utánvét mellett azonnal foganatosítottak: 1202 (18-50)

Bugányi L. és társa,

mérleg- és súly-gyárosok Bécsben.

Raktár: Stadt, Singerstrasse 10-dik szám.

Gyár: Margarethen, Griesgasse 26-dik szám Bécsben.

Előfizetési fölhívás

Jogtudományi Közlöny-re

kapcsolatban a

Döntvénytar-ral.

Előfizetési föltételek:

Negyedévre (ápril—június) 3 forint. Félévre (ápril—szeptember) 6 „ Háromnegyed évre (ápril—december) 9 „

„Jogtudományi Közlöny“ kiadó-hivatala. (Pest, egyetem-utca 4-ik szám alatt.)

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában (Pesten, egyetem-utca 4-ik sz. alatt) megjelent és minden hiteles könyvkereskedésben kapható:

A törvénykezési rendtartáshoz tartozó

IROMÁNYPÉLDÁK

GYÜJTEMÉNYE.

Közléteszi a „Jogtudományi Közlöny“ szerkesztősége.

400 lap füzve ára 2 ft. 50 kr.

Megrendelések, melyek a kiadóhivatalhoz intéztetnek, bérmentve küldetnek el.

A törvénykezési rendtartásnak szükséges kiegészítésül szolgál ezen irománypélda-gyűjtemény, mely a törv. rendtartás fejezeteinek és szakaszainak sorát követve, leggyakorlatibb és czélzserűbb alakban nyujtja mindazt a mi a perrendtartás szabályainak példákul való felvilágosítására s megértésére szükséges.

Ezen példánytar ajánlatára elégségesen tartom annak felemlítését, hogy ugyanazon módszert követte a volt eperjesi cs. kir. orsz. föltörvényszék által, — az oszt. cs. kir. igazságügyminiszterium jóváhagyásával közzétett irománypéldák gyűjteménye.

Vidats István gépgyára

Pesten, kétnyul-utca 8. sz.

ajánlja a t. gazdász urak becses figyelmébe legjobb szerkezetű világhírű

Vidats-ekéit, állítható taligáit, szecslovakóit, darálóit, Cseplőgépeit gőz- és lóerőre,

Kukoricza-morzsolóit, gép-szóna-gereblyéit és VIDATS-rostait s kitűnő borsajtóit stb.

Biztos kútból tudomásunkra esvén, mikép találkoznak külföldi gyárak, melyek gyárunk készítményeit, a Vidats-ekéit utáncináltatni s a Vidats nevet is az így utáncinált ekékre hamisan rányomatni szabadnak tartják. 1280 (2-6)

Ezen jogtalan és méltánytalan, de e mellett ránk nézve káros eljárás ellen midőn elhatározottan tiltakozni kötelességünknek tartanók, egyszerűsöd figyelmeztetjük tisztelt gazdáinkat, kik gyárunkat megrendeléseikkel megtisztelni méltóztatnak, és azokat, kik gyárunk készítményeinek elárúsításával foglalkozni óhajtanának, miszerint megrendeléseiket ezental a hamis ekékkeli megcsalás kikerülése tekintetéből közvetlenül gyárunkban Pesten, 2 nyul-utca 8. sz. megtenni sziveskedjenek.

Képes árjegyzékeket kívánatra bérmentesen küldünk.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4-dik szám) megjelent és kapható:

Orvosi tanácsadó városon és falun.

Szerkesztette

Lengyel Dániel,

orvostudor.

Második kiadás. (464 lap, 8-rét) füzve 1 ft. 50 kr.

Löwinger A. és Társa

papir-kereskedése
Pesten, hatvani-utca 6. sz., a „tanulóhoz“

ajánlja a következő alkalmi cikkekot: **Levélpapírok.**

100 db. névvel dombornyomat 50 kr.
100 levél és 100 boríték dombornyomattal 1 ft., 1 ft. 20 kr.
100 db. monogrammal színnyomattal 1 ft. 40 kr., 1 ft. 80 kr., 2 ft. 50 kr.
100 levél és 100 boríték, mindkettő monogrammal 2 ft. 80 kr., 3 ft. 50 kr.
100 levél czéggel, fekete nyomat 80 kr., 1 ft. 20 kr.

100 levél és borítékhoz díszes doboz adatik.
1 rizma, 960 levél negyedrében, czéggel fekete nyomat 7, 8, 12 ft.
1000 boríték csapú papírból, negyedré a czéggel fekete nyomatban 5, 6 ft.

Látogató-jegyek
à la Minute.

Szines nyomatban 100 db. finom fehér bristolpapír 50 kr.
100 db. finom szines karton 80 kr.
100 db. finom francia félfényű papíron 1 ft.
100 db. könyvnyomat finom kettősfényű vagy bristol papíron 90 kr.
Minden további sor 10 krral több.

Levélpécsett-bélyegek.

1000 db. aranynyomat 2 ft. 50 kr.
1000 » veres 2 ft. 75 kr.
1000 » domborbetűvel két színben 3 ft. 75 kr.

Minden további ezer 50 krral olcsóbb.
Nagy választék mindenféle üzleti, jegyzéki és másoló könyvekben. — Nyomdai munkák megrendelés szerint a lehető legolcsóbb áron. — Levélbeli megrendelések utánvét mellett teljesíthetnek.

A fent elsorolt mennyiségeken kívül — kevesebb nem rendelhető meg. 1284 (1-4)

Mellbetegeket

értesitem arról,

miszerint mell-betegségek, különösen mellfájás, rekedtség, köhögés, nehéz lélegzés, egy igen szakértő és gyakorlati hásonszenvi orvos által sikeresen gyógyíttatnak.

Rendelvényi órák:

délután 2-től 4-ig.

Bálvány-utca 6. szám, 2. emelet

(ezelőtt váczl-ut 24-ik szám.)

ERNST L.,

homöopath-orvos és szülész.

1045 (50-50)

Börbajokat, titkos betegségeket

és

tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt)

még macacs és üdült bajokat is, úgy kóródában, mint magán gyakorlat folytán több ezer betegnek legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatásában vagy életmódjában gátoltatnék, gyökeresen, biztosan és gyorsan gyógyít, és csak teljesen bevégzett és fényesen sikerült gyógyítás iránt tiszteletdíjt elfogad

Med. dr. Helfer Vilmos

Pest, király-utca 27. szám, Medetz-ház, 1-ső emelet, bemenet a lépcsőn, délelőtt 7-9-ig, délután 1-4 óráig.

Levelekre azonnal válaszolnak, s kívánatra a gyógyszerüket megküldetnek. 1190 (9-12)

A maga nemében egész Európában

a legnagyobb és sok oldallalal kiténtetett

FOGL E.-féle

első cs. kir. udvari fehérnemű gyára Bécsben.

Raktárak:

25 Mariahill, 25

Stadt, Kärntnerstrasse 27, Ecke der Himmelpfortgasse, „zum Erzherzog Karl.“

mely szoros értelemben vett szilárdsága s minden darabon számokban látható árak, s gyártmányainak roppant mérvű előállítását által már annyira vitte, — hogy a nagyban kivitt, valamint a kisebb részletekbeni eladást illetőleg semmiféle kérédkő kereskedő által elérhető, ezenfelül teljes jóállás mellett rendkívül olcsó s legjobb minőségű árucikkeket nyújt, s biztosít t. cz. evőinek.

Levélbéli kívánatra a megrendelések vidékre gyorsan s pontosan eszközöltetnek, s a nem tetszhez illő darabok visszavételnek.

Angol chiffon-ingek gallérral vagy a nélkül, szettek mint a vászon ingek (levélbeli megrendeléseknél a nyak környület mértéke megkivántatik), darabja 1 ft. 80 kr., 2, 2.50, 3-3.50, a legcsinosabb s leggyakorlatibbak.

Rumburgi vászon férfi ingek (a nyak-mérték megkivántatik) 2, 3, 4, 5, 6 ft. a legjobbak.

Gallérok, legújabb minta, 1 tucat ára 2, 3-4 ft. (a nyak-mérték megkivántatik).

Férfi nyakravalók vagy salonnak-kötők, darabja 75 kr., 1, 2, 3-8 ftig.

Férfi lábvalók 1 ft., 1.50, rumburgi vászonból 2, 2.50, 3 ft., lovaszabás, francia vagy magyar mintára.

Merino-pamut egészségi ujjasok (Jaeken) 2, 3, 4 ft., selyemből 6, 7 ft., ködmönös vagy szövött lábvalók 2, 3-4 ft. (véd a köszvény ellen).

Női vászon-ingek, simák, 1 ft. 50 kr., 2 ft., finom burókvarrással 2 ft. 50 kr., valamint svájci forma, egészen új mintára himézsekkel 3 ft., 3.50, 4, 5 ft., ugyszinte legfinomabb rumburgi vászon és batizs-ingek himézssel s csipkével 6, 8, 10 ft.

Női éjl vagy telli vászon-ingek hosszú ujjal 3 ft. 50 kr., himézssel 6-7 ft.

Női lábvalók, vászon, perkal vagy barchetből 2 ft., 2.50, 3 ft. himézssel.

Női pongyola vagy éjl corsettek, 2 ft., 2.50, francia batizsból, himézssel 3 ft. 3.50, 4 ft. (a nyak környület-mértéke kivántatik).

Levélbéli megrendelések (bármely nyelven írva) a pénzbeüldés vagy postai utánvét mellett jóállással mindenholva s a legpontosabban eszközöltetnek.

A megrendelési levelek ekép czimzandók:

E. FOGL, Wien, k. k. Hoflieferant,

(Mariahilferstrasse Nr. 25.)

50 ftig terjedő bevásárlásnál, 6 db. batizs-kendő és 1 himzett női-garnitúra ráadásul ingyért adatik. 1282 (3-12)

Pályázat ügyvezetői állomásra.

A sárospataki malomkőbánya-társaság bányájában az ügyvezetői állomásra pályázat nyitattik, 1000, azaz: ezer o. é. forint évi fizetéssel. Oly szakértőnek elsőbbség adatik, a ki bányász-segégeivel jelentkezik, és magát folyó év június első napjától kezdve, évenként bizonyos számú malomkő előállítására, árszabály szerint kötelezné. A pályázók folyamodásaitk sziveskedjenek Sárospatakra Galgóczy Károly igazgató urhoz folyó év május 15-ik napjáig elkülden. Sárospatak, április 9-én 1872.

Antalfi János, s. k.,

1285 (1-2) társulati jegyző.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában (Pesten, egyetem-utca 4 sz.) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

KOMÁROMI NAPOK 1849-ben

Klapka György honvédtábornok alatt. Irta HAMARY DÁNIEL. (8-rét, VIII, 136 lap) füzve 1 forint.

Makray Aladár.

Kossuth Lajos levelei

Bem altábornagyhoz 1849-dik évi márcziustól júniusig. (8-rét, 91 lap) füzve 80 kr.

Csak alapos gyógyítás biztosít utóbajok ellen.

Titkos betegségeket, s tehetlenséget, elgyengült férfierőt,

gyakori magömlések, sőt a végképeni tehetlenséget katonai és polgári kórházakban sikerrel használt egyszerű módszerrel anélkül hogy a beteg hivatásában vagy életmódjában gátoltatnék, minden izgató szer nélkül bámulatos gyorsan és alaposan (az utjonnan keletkezettek 48 óra alatt) gyógyítja Weiss J. gyak. orvos és szülész, az itteni es. kir. garnizon főkórházban kizsoltgált osztályorvos, a m. kir. természetudományi társulat rendes tagja minden alkalmatossággal egy a titoktartás, mint a gyógyezelökhöz jól beosztott rendelő-intézetében Pest, Sebastyéntér 4-dik szám 1-ső emelet, (a „2 huszárhoz“ czimzett kávéház felett), naponként reggel 7 órától 10-ig és délután 1-4 óráig.

Férfsi és hölgyek részére külön-külön várószoba van. Díjjal ellátott levelekre leggyorsabban válasz, és kívánatra gyógyszerrel is gondoskodik. 1277 (2-12)

Pest, április 21-én 1872.

Előfizetési föltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt. Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 frt. — Fél évre 2 frt. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyeser használt petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri ígatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetésmenyeket elfogad Bécsben: Oepelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Hasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

A királyi család Budán.

A mi az országnak egykor — s századokon át s nem régen is még — folyvást érzett, gyakran kifejezett ohajtása, s nem teljesülvén, állandó sérelem volt: hogy királyát ne vonja el kizárólag Bécs, a „birodalmi“ főváros, hanem felváltva Budán is lakják s itt töltve az év egy részét, magát otthonosan érezze családjával együtt határaink s falaink között, hogy Mátyás királyi palotája ne hiába viselje a magyar királyi lak nevét s több legyen, mint tiz, husz, tizen száz év alatt egyszer, eppár napi szállódja a magyar királyoknak, kik azelőtt (Pozsonyban tartatván az országgyűlések), ha jöttek is az országba egy megnyitási vagy bezárási ünnepélyre, csak e határvárosig hatoltak az országba, mintha annak szivéig érni félének — e régi ohajtás ma már teljesültnek, ez állandó sérelem, annyi mással együtt, ma már megszűntnek tekintethető. A királyi család itthon van Budán is; jól érzi magát körünkben; gyakran s huzamosan mulat itt; hogy még itthonosabb legyen, nyári mulató kastélyt is rendezett be számára az ország Gödöllőn; széles terjedelmű erdők, apró és nemes vadak százaival állanak a vadászat férfias mulatóságát kiválóan kedvellő fejedelem rendelkezésére, míg a szelid királynő, gyermekeitől kísérve, a budai várak kertjében vagy a gödöllői park árnyas fasorai közt mint a jótétemény tündére jár-ke, s kinek egy mosolylyal és szives üdvözlettel, kinek segélylyel vagy alamizsnával tesz magát feledhetlenné.

Budához a királyi családot ezer apró szivélyes emléken kívül három sokkal fontosabb családi esemény emléke is köti. Mint az emberi életben öröm és keserv váltakozik (s a verőfény és boru e törvénye alól a koronás fők sem mentek), ugy ez események közt is örönde-

főherczegnő eljegyeztetése, Lipót bajor kir. herczeggel. Születés, eljegyzés, halál — az élet három cardinalis eseménye, a családi élet három sarkpontja, elég emlék a szívet örök kötelékké fűzni a helyhez, hol egymás után mindez érte vagy érinté.

Egy körülmény, épen a legközelebbi napokban, új bizonyossággal szolgált a királyi család otthonosságára Budán. A királyi, a végből, hogy a koronaherczeg haladása a tudományokban évenkénti vizsga által is kitűnjék, a rendes évi vizsgát ez évben itt Budán tartatta meg, e hó 15. és 16-ikán, s

reá, a hivatalosan s természetesen jelenvolt hallgatókon kívül Horváth Mihály püspököt s kitűnő történetírónkat, Toldy Ferencz egyetemi rektort, nemzeti tudományosságunk köztiszteletű jubiláltját és Hegedüs Lajos Kandid miniszter-tanácsost is meghívással tisztelte meg. A tény, hogy a magyar korona örökösének tanárai közt magyarok is vannak, hogy tantárgyai közt a magyar történelem kiváló helyet foglal el, hogy a magyar nyelvet jól beszéli s vizsgáján részben azt használja, hogy általában a családi körben a magyar nyelv jogosult állást vívott ki magának a német s a többi nyugoti nyelvek mellett — magában is örvendetes s a jövő zálogául tekinthető. De a koronaherczeg neveltetéséről még többet is mondhatunk. A királyi szülőknek határozott kívánsága, hogy fiok, a leendő császár és király, oly észszerűen, komolyan és helyesen növeltessek s tanitassék, mint bármely más ember fia, a kinek rendeltetése, hogy szellemi tehetségeinek érvényesítése által töltsön be valamely állást s vívjon ki minél több fölényt magának. A trónörökös nevelőinek világos rendelet van adva, hogy őt el ne kényeztessék, tehetőségi kifejtésében, gyakorlá-

RUDOLF KORONAHERCZEG.